

Maatregelprogramma gebiedsdossiers drinkwaterwinningen Overijssel 2018-2022

Bijlage bij de bestuursovereenkomst 'Samen werken aan schone bronnen'

Provincie Overijssel

12 juni 2018

Project Maatregelprogramma gebiedsdossiers drinkwaterwinningen Overijssel
2018-2022

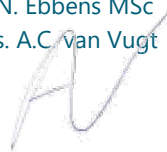
Opdrachtgever Provincie Overijssel
Inlichtingen bij Sander van Lienden

Document Bijlage bij de bestuursovereenkomst 'Samen werken aan schone bronnen'
Status Definitief
Datum 12 juni 2018
Referentie 105140/18-009.095

Projectcode 105140
Projectleider drs. A.C. van Vugt
Projectdirecteur ir. H.J. Mondeel

Auteur(s) drs. A.C. van Vugt
Gecontroleerd door O.N. Ebbens MSc
Goedgekeurd door drs. A.C. van Vugt

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. | Deventer
Hoogoorddreef 15
Postbus 12205
1100 AE Amsterdam
+31 (0)20 312 55 55
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

	SAMENVATTING	5
1	INLEIDING	11
1.1	Aanleiding	11
1.2	Doel en reikwijdte	12
1.3	Werkwijze conform protocol	12
1.4	Draagvlak en betrokken partijen	12
1.5	Leeswijzer	12
2	AANKNOPINGSPUNTEN EN GROSLIJSTEN VOOR MOGELIJKE MAATREGELEN	13
2.1	Inleiding	13
2.2	Thema's	13
2.3	Aanknopingspunten voor de restopgaven	14
2.4	Groslijsten mogelijke maatregelen	15
3	EX ANTE EVALUATIE GEKOZEN MAATREGELEN	20
3.1	Onderbouwing gekozen maatregelen	20
3.2	Landbouw-mest	20
3.3	Gewasbescherming	20
3.4	(Spoor)wegen	22
3.5	Planologische bescherming	24
3.6	Riolering	26
3.7	Oppervlaktewater	27
3.8	Calamiteiten	30
3.9	Kwantiteit in relatie tot N2000	30
3.10	Kwantiteit in relatie tot verzilting/verstopping	30
3.11	Monitoring	30
3.12	Bodemverontreiniging	31

4	ORGANISATIE, FINANCIERING EN VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR UITVOERING MAATREGELEN	33
4.1	Planning	33
4.2	Verantwoordelijke partij en financiering	34
4.3	Regierol maatregelprogramma	37
5	MONITORING VAN DE MAATREGELEN	39
5.1	Inleiding	39
5.2	Monitoring voortgang	39
5.3	Monitoring doelbereik	39
	Laatste pagina	42
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Beschrijving aanknopingspunten per thema	12
II	Overzicht restopgaven en mogelijke aanknopingspunten	4
III	Groslijsten maatregelen per thema	6

SAMENVATTING

Kader en inleiding

In de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is voor de grondwaterkwaliteit als doelstelling opgenomen dat er geen sprake mag zijn van achteruitgang van de kwaliteit en dat moet worden gestreefd naar een verbetering van de kwaliteit om zodoende het niveau van drinkwaterzuivering te kunnen verlagen. Om deze doelstelling en dit streven te verwezenlijken worden sinds 2010 door de provincie Overijssel vanuit haar verantwoordelijkheid voor de drinkwaterbescherming gebiedsdossiers en maatregelenprogramma's opgesteld en bestuurlijk vastgesteld. Deze gebiedsdossiers voor de drinkwaterwinningen zijn in 2017 geactualiseerd conform het nieuwe landelijke protocol. In deze gebiedsdossiers worden de bestaande knelpunten en mogelijke risico's (hierna restopgaven genoemd) beschreven voor de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater binnen het intrekgebied van deze winningen en voor de kwantitatieve beperkingen voor het uitnutten van de vergunning. Dit water vormt de bron voor de drinkwaterbereiding en dient daarom beschermd te worden. Om de geconstateerde restopgaven aan te pakken hebben de provincie, Vitens, de waterschappen WDOD en Vechtstromen, gemeenten, LTO en Cumela meegewerkt om dit maatregelprogramma op te stellen. Dit maatregelprogramma heeft een looptijd van 2018-2022.

Aanknopingspunten

Voor wat betreft het verbeteren van de waterkwaliteit zijn er in Nederland op landelijk, regionaal en lokaal niveau al veel lopende initiatieven en programma's. Om hierbij zo goed mogelijk aan te sluiten en om dubbelingen te voorkomen zijn deze zogenoemde aanknopingspunten geïnventariseerd. Hierbij is ook onderzocht welke van deze aanknopingspunten één of meerdere restopgaven al wegnemen. Dit is bij de volgende 5 aanknopingspunten het geval:

- Bestuursvereenkomst 6de Nitraat Actieprogramma. Deze bestuursvereenkomst kent concrete doelstellingen om de belasting vanuit mest aan te pakken. Bestuurders hebben getekend voor deze aanpak, er moet nog wel een regionale invulling worden gegeven aan de maatregelen. De restopgaven die samenhangen met de mestbelasting worden hierdoor naar verwachting op termijn weggenomen;
- Natura2000/PAS proces. De beoordeling van de invloed van nabijgelegen winningen en de benodigde beperking van vergunde windebieten in relatie tot de instandhoudings- en ontwikkelingsdoelstellingen wordt in dit proces gemaakt. Vanuit het maatregelprogramma worden deze ontwikkelingen gevolgd;
- opstellen rivierdossier Rijndelta. Deze rivierdossiers geven invulling aan de nationale restopgaven en maatregelen op stroomgebiedsniveau (binnen Nederland). Voor zover er restopgaven zijn die samenhangen met de waterkwaliteit van de IJssel (bijvoorbeeld voor het Engelse Werk) en het achterland worden deze hierdoor naar verwachting ingevuld;
- de problemen met verstopping en verzilting zijn met name een operationele opgave voor Vitens. Vitens heeft reeds diverse projecten lopen om deze opgave aan te pakken of neemt deel aan programma's die bijdragen aan de gedeeltelijke oplossing ervan;
- Vitens heeft een meerjarenprogramma lopen waarbinnen de specifieke bedreigende puntbronnen jaarlijks worden gevolgd en beoordeeld. Enerzijds vanuit verplichte verantwoording naar bevoegd gezag (beschikkingen op naam Vitens), anderzijds ook vanuit haar eigen belang met betrekking tot de grondwaterkwaliteit in de intrekgebieden als grondstof. In Overijssel gebeurt dit onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag Wbb (provincie Overijssel en de gemeenten Zwolle, Hengelo en Oldenzaal). De restopgaven binnen het thema bodem (voor zover dit geen stortplaatsen betreft) worden hiermee afgedekt.

Voor de maatregelen in dit maatregelprogramma geldt dus dat deze een aanvulling vormen op de reeds lopende aanknopingspunten. Hierbij is ervan uit gegaan dat deze aanknopingspunten het beoogde doelbereik zullen behalen (in de beoordeling van de aanknopingspunten is er mee rekening gehouden of deze veronderstelling realistisch is gelet op het bestuurlijk draagvlak, concreetheid van de doelstellingen en financiering).

Groslijsten mogelijke maatregelen

Voor de overige restopgaven geldt dat de aanknopingspunten wel een bijdrage leveren, maar de geconstateerde restopgaven niet of niet geheel oplossen. Voor deze restopgaven zijn in samenspraak met

de betrokken organisaties per thema groslijsten opgesteld met mogelijke maatregelen. Het doel van deze groslijsten is om een goede en transparante afweging te maken tussen mogelijke maatregelen. Alle maatregelen uit de groslijst zijn op basis van expert judgement op hoofdlijnen beoordeeld naar:

- technische haalbaarheid en uitvoeringsaspecten: wat komt er bij kijken om deze maatregel uit te voeren? Hoe complex is de uitvoering? Wat zijn de ervaringen in andere provincies?
- financiële haalbaarheid: zijn er al bestaande budgetten waarmee de uitvoering gefinancierd kan worden? Hoe worden de kansen voor het verkrijgen van aanvullende financiering ingeschat?
- effectiviteit doelbereik: wordt met de maatregel de restopgave (gedeeltelijk) opgelost? Hoe effectief is deze oplossing in termen van de bijbehorende kosten, uitvoering en instandhouding van de maatregel?

Gekozen maatregelen

Op basis van de beoordeling van de groslijsten zijn 26 effectieve maatregelen gekozen, waarvoor bij de betrokken partijen het gewenste draagvlak aanwezig was. De gekozen maatregelen zijn samengevat in onderstaande tabel 1. Daarbij is per organisatie aangegeven bij welke maatregel zij betrokken is en medewerking verleend aan de uitvoering.

Tabel 1. Overzicht uit te voeren maatregelen en betrokken organisaties (voor een beschrijving van de maatregelen zie hoofdstuk 3)

Actor	LGM3 Schoon water maatregelen gewasbeschermingsmiddel	LGM5 inventarisatie particulier gebruik	LGM 11 Bezem door de middelenkast	LGM13 continueren BYD tot 2022 en uitbreiden areaal Espelo	LGM16 bewustwording loonwerkers en adviseurs	WGM5 voorzieningen provincie wegen kwetsbare delen	WGM6 bebording grondwaterbeschermingsgebieden	WGM7 aanscherpen omeevinasverordening spoonwegen	WGM8 risico's wegen opnemen in onderhoudsplannen	PBM6 beschermingszones opnemen in bestemmingsplan	PBM7 eigenaren woningen winogebieden informeren	PBM9 nieuwe waterwingebieden in omeevinasverordening	PBM10 bescherming winputten buiten waterwingebied	PBM11 handreiking gemeenten omeevinasplannen	RIOM1 drinkwaterparaaf in GRP	COMM1 bewustwordingscampagne drinkwater uitrollen	OWM2 monitoring Beulakerwilde	OWM9 instructie peilbeheerders calamiteiten	OWM10 rapportage monitoring nieuwe stoffen	OWM11 na evaluatie Vechterweerd bepalen maatregelen	MINM1 stoffenpakket monitoring uitbreiden	MINM2 uitbreiding waarnemingsputten	MINM4 kansen innovatieve technieken benutten	BDM1 Check risicobeoordeling NAVOS	BDM3 toetsing risico's stortplaatsen	BDM4 nadere afspraken beheersmaatregel winning Hasselo	
provincie Overijssel	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X			X	X	X	X	X	X	X	X	X
Vitens	X	X	X	X	X	X				X			X			X			X	X	X	X	X	X	X	X	X
WDOD	X	X	X													X	X	X	X	X							
WS Vechtstromen			X													X	X	X	X								
gem Steenwijkerland								X	X							X											
gemeente Zwolle										X			X			X											
gemeente Dalfsen																X											
gemeente Ommen										X						X											
gemeente Hardenberg																X											
gemeente Twenterand										X					X	X											
gemeente Hellendoorn										X						X											
gemeente Wierden								X	X							X											
gemeente Tubbergen															X	X											
gemeente Dinkelland									X	X					X	X											
gemeente Oldenzaal									X	X						X											
gemeente Hengelo										X						X										X	
gemeente Enschede										X					X	X											
gemeente Losser								X								X											
gem Hof van Twente								X								X											
gem Rijssen-Holten									X							X											
gemeente Deventer								X					X			X											
gemeente Olst-Wijhe																X											
LTO Noord	X	X	X	X												X											
Cumela	X	X	X	X												X											

Financiering, coördinatie en monitoring

Voor de meeste maatregelen geldt dat deze vallen onder de reguliere taken en verantwoordelijkheden (zorgplicht) van de betrokken organisaties. Per maatregel is een trekkende partij aangewezen en is de verdeling van de financiering bepaald. De maatregelen waarvoor aanvullende financiering nodig is zijn in de onderstaande tabel 2 weergegeven. Voor deze aanvullende taak is een ruwe indicatie van de te verwachten kosten weergegeven. De totale kosten van dit maatregelprogramma zijn op basis van de geraamde budgetten als volgt verdeeld:

- provincie Overijssel: EUR 272.500,-- (+ bijkomende kosten voor uitvoering maatregel WGM5, en onderzoek BDM3 afhankelijk van gekozen methode);
- Vitens: EUR 227.500,--;
- WDOD: EUR 30.000,--;
- waterschap Vechtstromen: EUR 5.000,--;
- gemeenten Losser, Hof van Twente, Deventer, Steenwijkerland, Oldenzaal en Wierden: ieder EUR 1.000,-- (+ bijkomende kosten voor uitvoering maatregel WGM8, afhankelijk van gekozen methode).

De provincie Overijssel verzorgt de algehele coördinatie over het gehele maatregelprogramma. In het maatregelprogramma is tevens per maatregel aangegeven aan de hand van welke criteria de monitoring van de voortgang wordt uitgevoerd.

Tabel 2. Overzicht maatregelen waarvoor aanvullende financiering wordt gevraagd (de overige maatregelen vallen onder reguliere taken en budgetten)

Maatregel	Trekkende en financierende partij uitvoering	Inschatting budget aanvullende taak
LGM5 inventarisatie particulier gebruik gewasbeschermingsmiddelen en daarna gerichte communicatie/gesprekken.	provincie/Vitens/ WDOD	EUR 50.000,-- (40 % provincie/40 % Vitens/ 20% WDOD)
LGM11 programma Bezem door de middenkast uitvoeren in Overijssel.	provincie/Vitens, WDOD (i.s.m. LTO en Cumela)	EUR 30.000,-- (kEUR12,5 provincie/kEUR 12,5 Vitens/kEUR 5 WDOD)
LGM13 continueren Boeren voor drinkwater (2020-2022) en uitbreiden areaal en deelnemers rond Espelose Broek en Goor.	provincie/Vitens (i.s.m. LTO)	EUR 200.000,-- (50 % provincie/50 % Vitens)
LGM16 mogelijkheden voor vergroting bewustwording drinkwaterbescherming onder loonwerkers en adviseurs onderzoeken (zoals via cursus spuitlicentie).	provincie (i.s.m. LTO en Cumela)	EUR 5.000,--
WGM5 onderzoek naar de mogelijkheden om de voorzieningen voor afstromend wegwater aan te brengen in de meest kwetsbare gebieden nabij of in de waterwingebieden.	provincie	EUR 50.000,-- (alleen onderzoek) kosten uitvoering maatregel afhankelijk van lengte weg en gekozen methode
WGM8 voor de gemeentelijke wegen die binnen de grondwaterbeschermingsgebieden als risico zijn aangeduid nemen de gemeenten in hun beheer en onderhoudsplannen op hoe met dit risico wordt omgegaan bij beheer/onderhoud en reconstructie.	gemeenten Losser Hof van Twente Deventer Steenwijkerland Oldenzaal Wierden	EUR 1.000,-- (opnemen in beheer en onderhoudsplan) kosten uitvoering maatregel afhankelijk van lengte weg en gekozen methode
PBM10 op diverse plekken liggen putten buiten het waterwingebied in stedelijk gebied. Nader onderzoek moet de meest haalbare maatregelen bepalen.	Vitens (i.s.m. gemeenten Zwolle en Deventer)	EUR 50.000,--

Maatregel	Trekende en financierende partij uitvoering	Inschatting budget aanvullende taak
PBM11 handreiking voor gemeenten opstellen hoe grondwaterbescherming goed in de omgevingsplannen opgenomen kan worden. Actualiseren en eventueel automatiseren methodiek gebiedsgerichte grondwaterbescherming.	provincie	EUR 20.000,--
COMM1 uitrol bewustwordingscampagnes drinkwater in Overijssel.	Vitens en provincie (ism waterschappen en gemeenten)	EUR 40.000,-- (Vitens) EUR 30.000,-- (provincie)
OWM2 aanvullende monitoring samenstelling oppervlaktewater Beulakerwilde.	WDOD	EUR 10.000,-- (monitoring)
OWM10 analyse resultaten monitoring van nieuwe stoffen in watergangen en grondwater nabij winningen Rodenmors, Witharen, Boerhaar. Rapportage van resultaten incl. bureaustudie naar relevante onderzoeken om de resultaten te kunnen duiden.	WDOD Vechtstromen Vitens provincie	EUR 20.000,-- (EUR 5.000,-- per organisatie)
OWM11 op basis van de resultaten van de evaluatie van Vechterweerd zal er in 2019 worden bepaald voor welke stoffen/activiteiten aanvullende maatregelen nodig zijn om de winning duurzaam te beschermen.	Vitens provincie WDOD Vechtstromen	nog niet te bepalen (afhankelijk van uitkomsten evaluatie)*
BDM3 toetsen of de risico's van stortplaatsen die niet onder NAVOS vallen afdoende zijn onderzocht. Indien dit niet het geval is nader onderzoek uitvoeren.	provincie (i.s.m. gemeenten)	EUR 25.000,-- (alleen toetsing) nader onderzoek afhankelijk nog niet te bepalen

* Financiering wordt mogelijk in de nieuwe bestuursovereenkomst Vechterweerd vastgelegd.

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft als doel om een goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater te waarborgen en achteruitgang te voorkomen. Bij de implementatie van de KRW in het Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Water (BKMW) is dit vertaald in de volgende doelstelling (art.12a): 'er is geen sprake van een zodanige achteruitgang van de kwaliteit van het waterlichaam,, dat het risico bestaat dat het niveau van zuivering dat bij de bereiding van voor menselijke consumptie bestemd water wordt toegepast, moet worden verhoogd'.

Daarnaast wordt gestreefd naar de volgende Europese milieukwaliteitseis voor water: 'een verbetering van de kwaliteit,..., van elk daarin opgenomen oppervlaktewaterlichaam dan wel grondwaterlichaam waarin een waterwinlocatie is gelegen, en van elk daarin opgenomen oppervlaktewaterlichaam waaruit na oeverinfiltratie op een waterwinlocatie water wordt onttrokken, teneinde het niveau van zuivering van het onttrokken water dat is vereist voor de bereiding van voor menselijke consumptie bestemd water te verlagen' (art. 12a).

Om deze doelstelling en dit streven te verwezenlijken worden door de provincie Overijssel sinds 2010 vanuit haar verantwoordelijkheid voor de drinkwaterbescherming gebiedsdossiers opgesteld en bestuurlijk vastgesteld. Deze gebiedsdossiers voor de drinkwaterwinningen zijn in 2017 geactualiseerd conform het nieuwe landelijke protocol (Protocol gebiedsdossiers voor drinkwaterwinningen Vastgesteld door Stuurgroep Water op 14 december 2016) en door Provinciale Staten vastgesteld. In deze gebiedsdossiers worden de bestaande knelpunten en mogelijke risico's (hierna restopgaven genoemd) beschreven voor de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater binnen het intrekgebied van deze winningen en voor de kwantitatieve beperkingen voor het uitnutten van de vergunning. Het water in het intrekgebied vormt de bron voor de drinkwaterbereiding en dient daarom beschermd te worden (zonder toenemende inzet van drinkwaterzuivering).

Om de geconstateerde risico's aan te pakken worden maatregelprogramma's opgesteld. Op basis van de gebiedsdossiers zijn de volgende maatregelprogramma's/uitvoeringsprogramma's opgesteld:

- eerste uitvoeringsprogramma gebiedsdossiers 2010-2012: gebaseerd op de eerste generatie gebiedsdossiers en alleen voor de kwetsbare drinkwaterwinningen;
- maatregelprogramma gebiedsdossiers drinkwaterwinningen Overijssel 2013-2015: gebaseerd op de eerste generatie gebiedsdossiers en voor alle drinkwaterwinningen.

Voor de uitvoering van beide programma's zijn bestuursovereenkomsten afgesloten met alle betrokken partijen. Met dit onderhavig maatregelprogramma worden de restopgaven uit de nieuwe gebiedsdossiers (2017) aangepakt. De eerdere maatregelprogramma's en de geactualiseerde gebiedsdossiers zijn te vinden op www.overijssel.nl/gebiedsdossiers.

1.2 Doel en reikwijdte

In dit maatregelprogramma zijn maatregelen opgenomen voor het duurzaam veilig stellen van de drinkwaterwinningen in de provincie Overijssel. Dat betekent dat de bron van het drinkwater voldoende schoon moet zijn en blijven om zonder aanvullende zuivering (tegen aanvaardbare kosten) drinkwater van te kunnen maken. Het betreft een actueel, realistisch en gedragen maatregelprogramma voor 2018-2022 waarmee invulling wordt gegeven aan de weg die leidt tot het voldoen aan de KRW doelstellingen en de doelstellingen van de deelnemende partijen voor de drinkwaterwinningen.

Het programma levert input aan het nieuwe Stroomgebiedbeheerplan Rijn 2022-2027. Tegelijk zal er na afronding van het Maatregelprogramma in 2022 nog een actualisatie van de gebiedsdossiers plaatsvinden en zullen de dan resterende opgaven opgepakt worden in een laatste Maatregelprogramma 2024-2027.

1.3 Werkwijze conform protocol

Voor het opstellen van dit maatregelenprogramma is het vernieuwde Protocol gebiedsdossiers gebruikt. Alle onderdelen uit dit protocol komen in principe in dit maatregelprogramma aan bod. Anders dan in het protocol is geprobeerd om zoveel mogelijk herhaling vanuit de gebiedsdossiers te voorkomen (samenvatting van de kernmerken van de winningen zijn niet opnieuw opgenomen). Tot slot is al schrijvend deels een eigen invulling gegeven aan de indeling van de hoofdstukken (en de inhoudsopgave vanuit het protocol dus niet letterlijk gevolgd).

Als eerste stap zijn reeds lopende landelijke, regionale en lokale projecten en programma's geïnventariseerd, waarvan de verwachting is dat daarmee een deel van de restopgaven ingevuld wordt. Dit worden aanknopingspunten genoemd. Vervolgens zijn de restopgaven ingedeeld naar 12 thema's. Per thema zijn groslijsten opgesteld met mogelijke maatregelen. De haalbaarheid van deze maatregelen is in overleg met de stakeholders nader onderzocht en beoordeeld. De gekozen maatregelen zijn onderbouwd en vooraf is er een indicatieve ex ante evaluatie van het verwachte doelbereik uitgevoerd. Daarnaast zijn afspraken gemaakt over de organisatie, financiering en verantwoordelijke voor de uitvoering van de maatregelen. Tot slot is de methode van monitoring van de voortgang en het doelbereik van de maatregelen bepaald.

1.4 Draagvlak en betrokken partijen

Voor het opstellen van dit maatregelprogramma is het volgende proces met stakeholders doorlopen om daarmee draagvlak voor het uitvoeren van de maatregelen te verkrijgen en aan te sluiten bij lokale ontwikkelingen:

- er zijn 2 rondes van overleggen met gemeenten uitgevoerd (geclusterd naar nabijgelegen winningen), zogenaamde clusteroverleggen. In deze overleggen zijn lokale aanknopingspunten geïnventariseerd en is de haalbaarheid van mogelijke maatregelen onderzocht;
- er zijn thema-overleggen georganiseerd, waarmee in samenspraak met specialisten van relevante organisaties aanknopingspunten en haalbare maatregelen zijn onderzocht. Er zijn themasessies georganiseerd voor de thema's oppervlaktewater-monitoring (met waterschappen, Vitens en provincie) en gewasbeschermingsmiddelen (met Cumela, LTO Noord, Vitens en provincie);
- met enkele stakeholders heeft aanvullende afstemming plaatsgevonden naar aanleiding van specifieke issues, lokale aansluiting en het vergroten van draagvlak.

1.5 Leeswijzer

De aanknopingspunten en de groslijsten per thema zijn beschreven in hoofdstuk 2. De gekozen maatregelen en de ex ante evaluatie zijn onderbouwd in hoofdstuk 3. De organisatie, financiering en verantwoordelijke voor de uitvoering van de maatregelen is beschreven in hoofdstuk 4. De monitoring van de voortgang en het doelbereik van de maatregelen is opgenomen in hoofdstuk 5.

2

AANKNOPINGSPUNTEN EN GROSLIJSTEN VOOR MOGELIJKE MAATREGELEN

2.1 Inleiding

Er is in Nederland momenteel veel aandacht voor waterkwaliteit, onder andere via de Delta aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater. Dat maakt dat er sprake is van een veelheid aan programma's en projecten die op dit vlak zijn geïnitieerd. Voor dit maatregelprogramma kunnen deze programma's en projecten relevant zijn, er is daarom gezocht naar zogenaamde aanknopingspunten. Deze zijn ingedeeld in thema's (paragraaf 2.2) en nader beschreven in paragraaf 2.3. Vervolgens is bepaald of het aanvullend op deze aanknopingspunten nodig is om nieuwe maatregelen te nemen om de restopgave in te vullen. Om een goede afweging te kunnen maken van mogelijke maatregelen zijn in lijn met het nieuwe landelijke protocol groslijsten opgesteld (paragraaf 2.4). Deze groslijsten zijn mede gebruikt om de meest haalbare maatregelen te selecteren.

2.2 Thema's

De restopgaven, aanknopingspunten en groslijsten voor maatregelen zijn ten behoeve van het overzicht ingedeeld naar een 12-tal thema's:

- landbouw-mest: dit zijn restopgaven die rechtstreeks of indirect samenhangen met de nutriënten belasting vanuit de landbouw;
- gewasbescherming: restopgaven die samenhangen met het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die via het grondwater- of het oppervlaktewatersysteem de winning kunnen bereiken;
- (spoor)wegen: dit zijn wegen waarvan het afstromend wegwater (bij normaal gebruik of calamiteiten) kan leiden tot verontreiniging van het grondwater. Op enkele plekken vormen ook spoorwegen een potentieel risico;
- planologische bescherming: dit omvat de preventieve bescherming van de winning door middel van (ruimtelijke) beschermingszones die in de bestemmingsplannen en de omgevingsverordening worden vastgelegd;
- riolering/RWZI: dit thema omvat risico's die voortkomen uit riolering en behandeling van afvalwater. Omdat het effluent van een RWZI wordt geloosd op oppervlaktewater is er een duidelijke samenhang en gedeeltelijke overlap met het thema oppervlaktewater;
- oppervlaktewater: dit thema omvat de risico's die voortkomen uit het aantrekken van oppervlaktewater door de winning. Dit kan water zijn wat actief wordt aangevoerd (wateraanvoerplannen) of van nature aanwezig is;
- calamiteiten: dit thema omvat crisisplannen van (semi-)overheden waarin het thema drinkwater voldoende aandacht dient te krijgen;
- kwantiteit in relatie tot N2000: dit thema omvat de beperking in het te onttrekken debiet die de winning ondervindt als gevolg van een nabijgelegen Natura2000-gebied;
- kwantiteit in relatie tot verzilting/verstopping: dit thema omvat de beperking in het te onttrekken debiet die de winning ondervindt als gevolg van verzilting of verstopping;
- monitoring: voor een goede bescherming van de winning is het van belang om de ontwikkeling van de kwaliteit van het grondwater binnen het intrekgebied tijdig te kunnen volgen met een goede monitoring;
- communicatie: dit betreft de bewustwording door voorlichting over het belang van drinkwaterbescherming;

- bodemverontreiniging: dit thema omvat verontreiniging van de bodem, waardoor ook het grondwater in het intrekgebied van de winning verontreinigd kan raken. Dit thema omvat met name oude stortplaatsen. Overige puntbronnen zijn in het kader van het eerdere maatregelprogramma uitgebreid onderzocht, waarbij geen relevante risico's zijn vastgesteld.

2.3 Aanknopingspunten voor de restopgaven

In overleg met de provincie, Vitens en de stakeholders zijn mogelijke aanknopingspunten geïnventariseerd. Dit zijn reeds lopende projecten en programma's op landelijk, regionaal en lokaal niveau waarmee de restopgave mogelijk al deels wordt ingevuld. In bijlage I is een beschrijving opgenomen van de belangrijkste relevante aanknopingspunten.

In bijlage II is per restopgave (per winning) aangegeven welk aanknopingspunt relevant is. Met behulp van kleuren is vervolgens beoordeeld of het aanknopingspunt nog een restopgave voor dit maatregelprogramma overlaat of dat het aanknopingspunt de restopgave volledig invult. Deze beoordeling van de aanknopingspunten is gebaseerd op de volgende criteria (wanneer alle drie de criteria met ja beantwoord kunnen worden, betekent dit dat restopgave wordt ingevuld):

- is het doel van het programma of project zodanig concreet omschreven dat daarmee beoordeeld kan worden of de restopgave wordt ingevuld?
- is de uitvoering van het programma of project zeker gesteld door een akkoord van bestuurders?
- is er financiering voor het programma of project, waarmee zeker is dat het daadwerkelijk uitgevoerd kan worden?

De legenda die voor de beoordeling van de aanknopingspunten is gebruikt is opgenomen in tabel 2.1. Elke aanknopingspunt is voorzien van een eigen code, zodat terugvinden eenvoudiger wordt.

Tabel 2.1. Legenda beoordeling of er na uitvoering van het aanknopingspunt nog een restopgave over is

legenda-eenheid (is er na uitvoering aanknopingspunt nog sprake van een restopgave voor dit maatregelprogramma?)	toelichting
ja	er zijn aanknopingspunten, maar die nemen restopgave niet weg
nee	aanknopingspunten nemen restopgave naar verwachting volledig weg, ontwikkeling wel volgen
mogelijk op termijn	aanknopingspunt draagt mogelijk bij op het wegnemen van de restopgave op termijn, maar dat is niet zeker

Uiteindelijk zijn er 6 aanknopingspunten waarvan is beoordeeld dat deze de restopgave volledig afdekken. Dit zijn:

- Bestuursovereenkomst 6de Nitraat Actieprogramma (LM1). Deze bestuursovereenkomst kent concrete doelstellingen om de belasting vanuit mest aan te pakken. Bestuurders hebben getekend voor deze aanpak, er moet nog wel een regionale invulling worden gegeven aan de invulling van de maatregelen;
- Natura2000/PAS proces (KN2). De beoordeling van de invloed van nabijgelegen winningen en de benodigde beperking van vergunde windebieten in relatie tot de instandhoudings- en ontwikkelingsdoelstellingen wordt in dit proces gemaakt. Vanuit het maatregelprogramma worden deze ontwikkelingen gevolgd;
- opstellen rivierdossier Rijndelta (OW7). Deze rivierdossiers geven invulling aan de nationale restopgaven en maatregelen op stroomgebiedsniveau (binnen Nederland). Voor zover er restopgaven zijn die samenhangen met de waterkwaliteit van de IJssel en het achterland worden deze hierdoor naar verwachting ingevuld;

- de problemen met verstopping en verzilting zijn met name een operationele opgave voor Vitens. Vitens heeft reeds diverse projecten lopen om deze opgave aan te pakken of neemt deel aan programma die bijdragen aan de gedeeltelijke oplossing ervan (ZL1-ZL4);
- in overleg met Vitens en de provincie is afgesproken dat het lopende project om (in de komende jaren) te komen tot een early warning meetnet gebruikt kan worden om de restopgaven ten aanzien van de monitoring mee te nemen. In dit project kan namelijk een volledig afweging worden gemaakt van de totale monitoringsinspanning per winning als het gaat om de meetlocaties, stofpakketten en meetfrequenties (MN3);
- Vitens heeft een meerjarenprogramma lopen waarbinnen de volgende puntbronnen in Overijssel jaarlijks worden beoordeeld en gevolgd (BD7). Enerzijds vanuit verplichte verantwoording naar bevoegd gezag (beschikkingen op naam Vitens), anderzijds vanuit haar eigen belang met betrekking tot de grondwaterkwaliteit in de intrekgebieden. In Overijssel gebeurt dit onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag Wbb (Provincie Overijssel en de gemeenten Zwolle, Hengelo en Oldenzaal):
 - Goor en Weerselo: verontreinigingen (VOCL's) vanuit het stedelijk gebied, waarvan geen bron is vastgesteld. De kwaliteitsontwikkelingen in de waarnemingsputten, winputten en gemend ruwwater worden actief gevolgd;
 - Monnikenweg 52 Sint Jansklooster (OV018100002). De ontwikkelingen worden in een specifiek meetnet gevolgd en er wordt jaarlijks geëvalueerd over de geconstateerde kwaliteitsontwikkeling;
 - Stamanstraat Wierden. De ontwikkelingen worden in een specifiek meetnet gevolgd en er wordt jaarlijks geëvalueerd over de geconstateerde kwaliteitsontwikkeling;
 - Hasselo: Torenlaan/Houtmanlaan Hengelo (WB/2001/2825): debiet en kwaliteit van de interceptieinputten wordt jaarlijkse geëvalueerd;
 - Engelse Werk (vrijwaringsgebied) waar gemeente Zwolle voor verantwoordelijk is;
 - Weerselo: Ootmarsumsestraat 47-49 Hengelo (OV017300086). De ontwikkelingen worden in een specifiek meetnet gevolgd en er wordt jaarlijks geëvalueerd over de geconstateerde kwaliteitsontwikkeling.

Bij waterwinning Wierden maakt Vitens binnenkort een evaluatie van het zuidelijke nieuwe winveld in het kader van de vergunning. Deze evaluatie gaat over waterkwantiteit, maar het onderzoek is een lokaal aanknopingspunt om ook de waterkwaliteit van het dit winveld (met diverse probleemstoffen) in samenhang te evalueren en de herkomst van de probleemstoffen te achterhalen.

Voor de overige aanknopingspunten geldt dat deze veelal niet concreet genoeg zijn om nu al vast te kunnen stellen of de restopgave hierdoor volledig wordt opgelost. Dit heeft uiteenlopende redenen:

- het betreft landelijke maatregelen waarvan de concrete uitwerking naar het niveau van winningen onbekend is;
- het betreft onderzoeksmaatregelen of procesafspraken die weliswaar bijdragen om het probleem beter in beeld te krijgen, maar niet direct leiden tot oplossing van de restopgave;
- het ontbreekt nog aan bestuurlijk draagvlak of de financiering is nog niet geregeld.

2.4 Groslijsten mogelijke maatregelen

Conform het protocol voor de gebiedsdossiers zijn per thema groslijsten gemaakt van mogelijke maatregelen. Deze groslijsten zijn opgesteld om daarmee een onderbouwde en brede afweging van zinvolle maatregelen te kunnen maken. Hiermee wordt voorkomen dat alleen voor de hand liggende maatregelen worden afgewogen.

Uitgangspunten voor deze groslijsten zijn:

- deze lijsten zijn mogelijke (en naar verwachting realistische) maatregelen, in eerste instantie zonder beoordeling van haalbaarheid en dergelijke. Op basis van een gezamenlijke beoordeling wordt een keuze gemaakt voor geschikte en effectieve maatregelen;
- de lijsten zijn gebaseerd op landelijke groslijsten, maatregelen uit uitvoeringsprogramma's gebiedsdossiers van andere provincies en eigen inbreng van stakeholders/specialisten;
- de lijsten zijn specifiek gemaakt voor de geconstateerde restopgaven binnen elk thema;

- voor calamiteiten en riolering zijn geen groslijsten opgesteld, de invulling van deze restopgaven is duidelijk en er zijn geen alternatieven;
- deze lijsten zijn mogelijke maatregelen die binnen de verantwoordelijkheid van de betrokken partijen liggen;
- de maatregelen in deze lijsten hebben bij voorkeur geen overlap met lopende programma's (de aanknopingspunten). Wel kan er sprake zijn van een regionale of lokale invulling;
- de lijsten gaan er vanuit dat eerder afgesproken maatregelen (zoals opnemen van beschermingszones in bestemmingsplannen) en aanknopingspunten worden uitgevoerd. De maatregelen die in de groslijst zijn opgenomen vormen een aanvulling hierop om bijvoorbeeld de tussenliggende periode tot aan de actualisatie van de bestemmingsplannen te overbruggen.

De maatregelen uit de groslijsten zijn in overleg met de stakeholders beoordeeld op de volgende aspecten:

- haalbaarheid technisch en uitvoering: hoe eenvoudig zijn de maatregelen in de praktijk uit te voeren, wat is er technisch voor nodig? En past dit in reguliere verantwoordelijkheden en werkprocessen?
- haalbaarheid financiering: wat is het verwachte kostenniveau van de maatregel? Valt dit onder de reguliere financiering van de betrokken verantwoordelijke partij?
- effectiviteit doelbereik: in hoeverre wordt met deze maatregel het doel (namelijk volledig invulling van de restopgave) bereikt.

De legenda waarmee bovenstaande aspecten zijn ingeschat is opgenomen in tabel 2.2.

Tabel 2.2. Legenda beoordeling haalbaarheid en effectiviteit

	Haalbaarheid technisch en uitvoering	Haalbaarheid financiering	Effectiviteit doelbereik
hoog	maatregel is eenvoudig uitvoerbaar en inpasbaar in bestaande werkprocessen	de financiering van de maatregel valt in principe binnen reguliere budgetten en vraagt om beperkte aanvullende financiering	restopgave wordt volledig ingevuld
gemiddeld	maatregel is uitvoerbaar, maar vraagt om maatwerk of aanpassing werkproces	maatregel vraagt om beperkte aanvullende financiering	restopgave wordt deels ingevuld of de restopgave wordt door de maatregel afgeperkt of onderzocht
laag	uitvoering van de maatregel wordt als haalbaar is ingeschat, maar dat is niet zeker. Vraagt om aanzienlijke aanpassingen in werkprocessen of inzet specialisten	maatregel vraagt om aanzienlijke aanvullende financiering	restopgave wordt niet ingevuld en ook niet nader afgeperkt

De groslijsten zijn per thema opgenomen in bijlage III. In deze bijlage is eveneens de beoordeling en een korte onderbouwing weergegeven ten aanzien van de haalbaarheid. Onderstaand zijn per thema de belangrijkste conclusie ten aanzien van de haalbaarheid en effectiviteit van de maatregelen van de groslijst weergegeven.

Landbouw-mest

Voor dit thema is geen groslijst opgesteld, omdat de restopgaven ingevuld worden door een aanknopingspunt, namelijk de landelijke Bestuursafspraken 'Aanvullende aanpak nitraatuitspoeling uit agrarische bedrijfsvoering in specifieke grondwaterbeschermingsgebieden'. In Overijssel vormt het lopende programma Boeren voor drinkwater hierin een belangrijk onderdeel (looptijd tot 2020). Als onderdeel van deze bestuursafspraken nitraat zal voor de 6 winningen, waarvoor dit programma loopt, uitbreiding van

het areaal plaatsvinden. Hierbij zal (net als in de huidige opzet) tevens aandacht zijn voor de belasting met gewasbeschermingsmiddelen.

Gewasbescherming

Binnen de groslijst komen diverse maatregelen voor die een laag doelbereik kennen en daarnaast veelal duur of technisch lastig haalbaar zijn. Maatregelen die op grond van haalbaarheid en doelbereik wel potentie lijken te hebben zijn:

- LGM3 leren van schoon water maatregelen op basis van ervaringen in Noord-Brabant en Zeeland en implementatie via het project Boeren voor drinkwater;
- LGM11 programma Bezem door de middenkast uitvoeren in Overijssel;
- LGM13 continueren Boeren voor drinkwater (2020-2022) en uitbreiden areaal en deelnemers rond Espelose Broek en Goor;
- LGM16 mogelijkheden voor vergroting bewustwording drinkwaterbescherming onder loonwerkers en adviseurs onderzoeken (zoals via cursus spuitlicentie).

(Spoor)wegen

Er zijn 3 maatregelen in de groslijst die op 1 van de aspecten laag scoren. De overige maatregelen worden wel als haalbaar en effectief ingeschat:

- WGM5 onderzoek naar de mogelijkheden om de voorzieningen voor afstromend wegwater aan te brengen in de meest kwetsbare gebieden nabij of in de waterwingebieden;
- WGM6 aanwezigheid borden met aanduiding grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebied langs doorkruisende (spoor)wegen controleren en waar nodig bijplaatsen;
- WGM7 mogelijkheden onderzoeken om de omgevingsverordening ten aanzien van spoorwegen nader te specificeren en/of aan te vullen;
- WGM8 voor de gemeentelijke wegen die binnen de grondwaterbeschermingsgebieden als risico zijn aangeduid nemen de gemeenten in hun beheer en onderhoudsplannen op hoe met dit risico wordt omgegaan bij beheer/onderhoud en reconstructie.

Planologische bescherming

Van de eerste 5 maatregelen is het doelbereik op basis van gesprekken met stakeholders als laag ingeschat. De meest geschikte maatregel om de beschermingszones in het bestemmingsplan op te nemen is een veegplan/parapluplan (PBM6).

Daarnaast lijken de volgende maatregelen haalbaar voor enkele specifieke beschermingsproblemen bij enkele winningen (in het volgende hoofdstuk wordt beschreven welke winningen) of algemene preventieve bescherming:

- PBM7 bij woningen/panden in waterwingebieden (conflicterende bestemming) de bewoners/eigenaren informeren over de situatie (gedragsregels) en wijzen op de risico's voor de drinkwaterkwaliteit;
- PBM9 het opnemen van vergunde nieuwe waterwingebieden in de omgevingsverordening. Dit vormt een belangrijk onderdeel van de preventieve bescherming;
- PBM10 op diverse plekken liggen putten buiten het waterwingebied in stedelijk gebied. Het aanwijzen van een beperkt waterwingebied is mogelijk, maar heeft soms vergaande consequenties. Andere optie is bescherming door middel van hek en bebording. Nader onderzoek moet de meest haalbare maatregelen bepalen;
- PBM11 handreiking voor gemeenten opstellen hoe grondwaterbescherming goed in de omgevingsplannen opgenomen kan worden. Actualiseren en eventueel automatiseren methodiek gebiedsgerichte grondwaterbescherming.

Riolering

Voor dit thema is geen groslijst opgesteld, omdat er geen goede alternatieven zijn en de restopgave voor slechts enkele winningen geldt. De maatregel voor deze winningen/gemeenten is om alsnog de drinkwaterparagraaf op te nemen bij de herziening van het GRP of de opvolger daarvan (zoals een omgevingsplan).

Met het oog op de belasting van het oppervlaktewater en/of de drinkwatervoorziening met opkomende stoffen, kan het wenselijk zijn om ook het rendement van bepaalde RWZI's te verbeteren. Voor de medicijnresten biedt de 'landelijke hotspotanalyse geneesmiddelen RWZI's' een eerste indruk van de

belasting van het oppervlaktewatersysteem. Binnen deze studie zijn voor Overijssel geen grote hotspots naar voren gekomen. Het vergt echter maatwerk om de risico's van medicijnen en overige microverontreinigingen voor de ecologie en drinkwaterwinningen nader in beeld te brengen, waarbij ook rekening wordt gehouden met de achtergrondbelasting van het oppervlaktewater vanuit andere bronnen dan de lokale RWZI's. Daarnaast voeren de waterschappen nog onderzoeken uit naar de samenstelling van het effluent en naar kosteneffectieve verbetermogelijkheden van het verwijderingsrendement.

Oppervlaktewater

Voor het thema oppervlaktewater zijn er in de groslijst 5 maatregelen die voor 1 van de aspecten laag scoren. Haalbare maatregelen lijken vooral:

- OWM2 aanvullende monitoring samenstelling oppervlaktewater Beulakerwilde St Jansklooster en herkomstanalyse;
- OWM9 instructie opnemen voor peilbeheerders wat te doen bij calamiteiten;
- OWM10 analyse resultaten monitoring van nieuwe stoffen in watergangen en grondwater nabij winningen Rodenmors, Witharen, Boerhaar. Rapportage van resultaten incl. bureaustudie naar relevante onderzoeken om de resultaten te kunnen duiden. Hierbij worden de resultaten van de hotspotanalyse betrokken;
- OWM11 op basis van de resultaten van de evaluatie van Vechterweerd zal er in 2019 worden bepaald voor welke stoffen/activiteiten aanvullende maatregelen nodig zijn om de winning duurzaam te beschermen.

Calamiteiten

Voor dit thema is geen groslijst opgesteld, omdat er geen goede alternatieven zijn en de restopgave alleen voor een deel van het intrekgebied van de winningen Goor en Espelose Broekgeldt. De maatregel voor deze winning is om na te gaan of waterschap Rijn en IJssel een calamiteitenplan heeft waarin de drinkwaterwinning als belang wordt genoemd en waarbij tijdens calamiteiten het drinkwaterbelang afdoende wordt meegewogen.

Kwantiteit in relatie tot N2000

Voor dit thema is geen groslijst opgesteld, omdat de restopgaven ingevuld worden door een aanknopingspunt.

Kwantiteit in relatie tot verzilting/verstopping

Voor wat betreft verzilting en verstopping is geen groslijst opgesteld, omdat de restopgaven ingevuld worden door diverse aanknopingspunten. Binnen Vitens lopen momenteel diverse projecten en programma's om deze opgaven nader in te vullen.

Monitoring

Alle 4 de maatregelen uit de groslijst worden als haalbaar en gemiddeld effectief ingeschat. In overleg met Vitens en de provincie is afgesproken om 3 van deze maatregelen uit te voeren en onderdeel te maken van het nog op te stellen early warning systeem (MN3).

Communicatie

Voor communicatie is 1 algemene maatregel geformuleerd die later naar behoefte ingevuld kan worden met enkele specifieke bewustwordingscampagnes. De effectiviteit van deze communicatiemaatregelen is echter vooraf lastig vast te stellen.

Bodemverontreiniging

Een belangrijk onderdeel binnen dit thema is het risico van stortplaatsen. In het puntbronnen onderzoek dat in het kader van het vorige maatregelprogramma is uitgevoerd zijn stortplaatsen niet nader onderzocht. In het kader van Navos zijn echter wel diverse stortplaatsen onderzocht en beoordeeld voor de omgevingsrisico's. Het is echter niet duidelijk of daarmee de restopgaven voor alle winningen zijn afgedekt. Daarom is voor het onderdeel bodemverontreiniging een groslijst opgesteld met maatregelen om dit nader te onderzoeken. De haalbaarheid van deze maatregelen wordt als hoog ingeschat.

Een ander onderdeel is de afstemming met gebiedsgericht beheerplannen van gemeenten. Dit is feitelijk niet meer dan een check, omdat het drinkwaterbelang in deze processen is meegewogen en Vitens/provincie deelneemt in deze projectgroepen.

Tot slot is een specifieke maatregel voor het beheerssysteem van verontreinigingen bij de winning Hasselo afgesproken.

3

EX ANTE EVALUATIE GEKOZEN MAATREGELEN

3.1 Onderbouwing gekozen maatregelen

In de onderstaande paragrafen zijn per thema de gekozen maatregelen weergegeven. Dit betreft dus nieuwe maatregelen (waar bestuurders de nieuwe bestuursovereenkomst voor tekenen) welke een aanvulling zijn op maatregelen uit eerdere maatregelprogramma's gebiedsdossiers Overijssel of overige aanknopingspunten.

De maatregelen komen veelal voort uit de groslijst, maar zijn soms na gesprekken met stakeholders en nieuwe inzichten nog wat verder bijgesteld of aangevuld. Daarnaast is per maatregel een inschatting gemaakt van het doelbereik door middel van een ex ante evaluatie. Deze evaluatie maakt een ruwe inschatting van het effect van de maatregelen en of door de maatregel de restopgave wordt opgevuld. Indien de restopgave niet volledig kon worden weggenomen is aangegeven wat er landelijk nog meer nodig is om dat wel voor elkaar te krijgen. De inschatting van het doelbereik wordt uitgedrukt in een percentage (in de klassen 10%, 25%, 50%, 75%, 100%). Dit vormt het deel van de bijbehorende specifieke restopgave die door de maatregel op termijn wordt opgelost. Dit percentage geeft een ingeschatte omvang aan waarmee de maatregel de restopgave invult. Deze percentages zijn niet meer dan een inschatting en daarom indicatief. Het geeft vooral de behoefte aan mogelijke aanvullende maatregelen op langere termijn weer.

3.2 Landbouw-mest

De restopgaven voor landbouw-mest worden allemaal afgedekt door de bestuursovereenkomst in het kader van het 6de nitraat actieprogramma (LM2). Naast de 6 winningen in Overijssel die worden benoemd in de bestuursovereenkomst heeft ook de winning Losser last van een probleemstof die mogelijk aan mest gerelateerd is, namelijk sulfaat. Het aandeel vanuit landbouw en de herkomst is echter niet bekend. Deze restopgave is daarom in eerste instantie vooral opgevat als een kennisleemte. Door het inrichten van een early warning meetnet (zie paragraaf 3.11) kan naar verwachting meer informatie over de herkomst en het aandeel van de landbouw worden verkregen. Deze informatie kan de basis zijn voor het nemen van aanvullende maatregelen voor de winning Losser.

3.3 Gewasbescherming

Ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen is er sprake van een veelheid aan landelijke maatregelen en programma's die een specifiek deel van deze problematiek aanpakken. Het betreft zowel maatregelen ten aanzien van het gebruik, de uitspoeling naar het grondwater alsook het oppervlaktewater. Het resultaat van deze maatregelen op de geconstateerde restopgaven in Overijssel is moeilijk vooraf te bepalen. De verwachting is wel dat er behoefte is aan lokaal maatwerk (rekening houdend met probleemstoffen, teeltomstandigheden en ondergrond) en nadere uitwerking. In de voorgestelde maatregelen wordt hier al op voorgesorteerd.

Een belangrijk aandachtspunt zijn de verschillen in normering. Daardoor ontstaan discrepanties in de aanpak van deze stoffen. Voor de oppervlaktewaterkwaliteit zijn vooral insecticiden belangrijk, in hoge concentraties hebben deze een negatieve impact op de ecologische waterkwaliteit. Insecticiden kennen daarom in

oppervlaktewater een strenge normering, terwijl herbiciden vaak een getalsmatig hogere norm (minder streng) kennen. Voor de drinkwaterwinningen geldt echter de signaleringswaarde voor alle gewasbeschermingsmiddelen (0,1 µg/l). Daarmee bestaat een gat tussen de oppervlaktewaternormering en de relevante concentraties voor drinkwater.

Daarnaast is er ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen ten behoeve van handhaving en interpretatie inzicht gewenst in middelen die in het verleden gebruikt zijn, maar inmiddels verboden zijn. Via het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) zijn alleen lijsten beschikbaar van momenteel toegelaten middelen. Deze discrepantie in normen en inzicht in verboden middelen vragen om een landelijke aanpak.

De maatregelen voor het thema (landbouw-) gewasbescherming zijn opgenomen in tabel 3.1. Voor wat betreft de bijdrage van de landbouw aan de belasting met gewasbeschermingsmiddelen is het lopende programma Boeren voor drinkwater een goed middel om agrariërs te bereiken. Om voldoende impact te hebben ten aanzien van de restopgaven is het nodig het areaal verder uit te breiden in een aantal gebieden. Dit als onderdeel van de bestuursovereenkomst nitraat. Aanvullend zal bij deze regionale uitvoering aandacht moeten zijn voor gewasbeschermingsmiddelen in gebieden waar dit een belangrijk aandachtspunt vormt (LGM13) en zich als probleemstof kan voordoen in de winputten. Hierbij is een inventarisatie van gebruik in heden en verleden van belang. Daarnaast zal met behulp van early warning metingen (zie paragraaf 3.11). Vastgesteld moeten worden hoe groot de feitelijke belasting met gewasbeschermingsmiddelen momenteel is. Het doelbereik is moeilijk in te schatten, maar bij voldoende areaal zou naar verwachting een doelbereik van circa 25 %-50 % gehaald moeten kunnen worden (ofwel met alleen deze maatregel zou een kwart tot de helft van de restopgaven in relatie tot gewasbeschermingsmiddelen kunnen verdwijnen). Dit kan gecombineerd worden met leerpunten vanuit andere schoon water programma's, zoals bewezen technieken om verspreiding of uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen te voorkomen of ervaringen met gebruik van alternatieve middelen (LGM3). Om deze leerpunten in Overijssel te kunnen toepassen dient een vertaling plaats te vinden naar de Overijsselse situatie. Hierbij kan een integrale watersysteembenadering helpen om maatregelen te kiezen waar zowel grond- als oppervlaktewaterkwaliteit bij gebaad zijn. WDOD heeft aangegeven een rol te willen spelen in deze kennisuitwisseling. WDOD heeft daarnaast al ervaring opgedaan met de aanpak van erfemissies, die hierbij van nut kan zijn. De vertaling naar de Overijsselse situatie van geschikte maatregelen kan daarnaast bijvoorbeeld door het houden van een expertsessie met adviseurs voor gewasbeschermingsmiddelen vanuit WUR, Agrifirm, ForFarmers en Cumela (koepel van loonwerkers). Deze maatregel gaat op zichzelf de restopgave niet volledig invullen, maar kan wel een belangrijke bijdrage leveren (schatting 10-25 %).

De actie 'Bezem door de middenkast' is reeds in diverse provincies succesvol uitgevoerd (LGM11). De actie wil het inleveren van niet meer toegelaten middelen door agrariërs gemakkelijker maken. Het is namelijk voor agrarische bedrijven niet bij elk gemeentelijk kca-depot mogelijk om (zonder hoge kosten) resten van gewasbeschermingsmiddelen in te leveren. Dit vormt een risico voor de grondwaterkwaliteit omdat deze middelen niet goed worden opgeslagen of soms illegaal opgebruikt worden. Om dit te voorkomen is het doel van de actie om de agrariër/loonwerker zijn verouderde middelen op een verantwoorde manier af te laten voeren zonder extra kosten. Hierbij krijgt de agrariër direct advies over niet meer toegelaten middelen.

Daarnaast is er behoefte aan het vergroten van bewustwording bij gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden in de landbouw. Naast de agrariër spelen loonwerkers en bedrijfsadviseurs hierin een belangrijke rol. Voor het behouden van hun spuitlicentie moeten loonwerkers regelmatig op cursus. Onderzocht zal worden of deze cursussen gebruikt kunnen worden om de bewustwording te vergroten over de toe te passen middelen in grondwaterbeschermingsgebieden en het belang van drinkwaterbescherming (LGM16).

Tot slot is het particulier gebruik van bestrijdingsmiddelen nog een aandachtspunt. Gebruik door overheden zoals gemeenten is de laatste jaren sterk afgebouwd en vormt naar verwachting geen belangrijk aandeel meer. Particulier gebruik kan zich met name voordoen in tuinen, volkstuincomplexen en op particuliere terreinen. Op basis van het landgebruik binnen het intrekgebied van de winningen kan de potentiële

bijdrage hiervan worden bepaald. Dit kan bij winningen waar dit een aandachtspunt vormt een reden zijn voor gesprekken of gerichte afspraken of voorlichting (LGM5). Omdat het aantal winningen niet bekend is waar particulier gebruik een rol speelt (op basis van het landgebruik) is het doelbereik op dit moment niet te bepalen. Omdat het particulier gebruik ook van invloed kan zijn op de belasting van het oppervlaktewater heeft WDOD aangegeven mee te doen aan dit onderzoek.

Tabel 3.1. Maatregelen voor het thema gewasbescherming

Maatregel	Van toepassing op de winningen	Inschatting doelbereik (%)	Uitvoering door
LGM3 leren van schoon water maatregelen op basis van ervaringen in Noord-Brabant en Zeeland en implementatie in het project Boeren voor drinkwater.	Espelose Broek Herikerberg-Goor Holten Wierden	10-25 %	provincie (i.s.m. Vitens en WDOD)
LGM5 inventarisatie particulier gebruik gewasbeschermingsmiddelen en daarna gerichte communicatie/gesprekken.	nader te bepalen	nader te bepalen	provincie/ Vitens/ WDOD (i.s.m. LTO)
LGM11 programma Bezem door de middenkast uitvoeren in Overijssel.	Espelose Broek Herikerberg-Goor Holten Wierden	nader te bepalen	provincie/ Vitens/ WDOD (i.s.m. LTO)
LGM13 continueren Boeren voor drinkwater (2020-2022) en uitbreiden areaal en deelnemers rond Espelose Broek en Goor.	Espelose Broek Herikerberg-Goor Holten Wierden	25-50 %	provincie/ Vitens (i.s.m. LTO)
LGM16 mogelijkheden voor vergroting bewustwording drinkwaterbescherming onder loonwerkers en adviseurs voor gebruik gewasbeschermingsmiddelen onderzoeken (zoals via cursus spuitlicentie).	alle	10 %	provincie (coördinatie) i.s.m. LTO en Cumela

3.4 (Spoor)wegen

In tabel 3.2 zijn de maatregelen voor het thema wegen opgenomen. De provinciale wegen vormen in de belasting door wegen een belangrijk aandachtspunt. Uit gesprekken met stakeholders blijken dit vooral de routes voor gevaarlijke stoffen, de wegen met een hoge verkeersintensiteit en de wegen met de meeste ongevallen. Door langs de provinciale wegen op de meest kwetsbare plekken maatregelen te nemen wordt naar verwachting de meeste milieuwinst behaald qua belasting vanwege afstromend wegwater en potentiële risico's bij calamiteiten. De maatregel (WGM5) omvat een onderzoek naar plekken waar op korte termijn al een reconstructie is voorzien en naar plekken waar mogelijkheden zijn om in kwetsbare gebieden voorzieningen aan te brengen. De ruwe inschatting op basis van het betrokken wegareaal is dat hiermee 25-50 % van het doelbereik wordt opgelost. De overige 50 %-75 % betreft gebieden die minder kwetsbaar zijn en kunnen wachten op regulier geplande reconstructieprojecten in de toekomst. De voorzieningen kunnen bestaan uit reguliere kolken en wegriolering om het water weg te voeren, maar ook zelfreinigende bermen en dergelijke behoren tot de mogelijkheden.

Naast provinciale wegen zijn nabij enkele winningen (zie tabel 3.2) ook enkele gemeentelijke (niet gerioleerde) wegen als risico aangegeven. Voor deze wegen geldt ook dat bij reconstructie de juiste voorzieningen aangebracht moeten worden. Volledige reconstructie vind bij dergelijke wegen niet zo vaak plaats. Vandaar dat aan gemeenten is gevraagd om in hun beheer en onderhoudsplannen aan te geven hoe men met het risico van deze wegen voor de grondwaterkwaliteit omgaat (WGM8). Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het regelmatig schrapen/roven van de bermen (0,5-1 m direct langs de weg) om de aan de bodem geadsorbeerde verontreinigingen af te voeren. De kosten hiervoor worden ingeschat op

EUR 20,-- - EUR 50,--/km per keer. Dit past in ecologisch verschravingsbeheer van de bermen en draagt bij aan het in stand houden van het infiltrerend vermogen van de bermen. Ook de aanleg van een zelfreinigende berm kan een goede oplossing zijn om de belasting naar het grondwater te beperken. Bij de zelfreinigende berm wordt een folie, filter of biogrit aangebracht waar de afstromende verontreiniging aan kan hechten. De (eenmalige) kosten voor de aanleg van een zelfreinigende berm worden geschat op circa EUR 30.000,-- - EUR 40.000,-- per km (breedte 60-80 cm) bij uitvoering over 3 km weg (exclusief eventuele fundering bij slappe grond, eventueel frezen asfalt, benodigde verkeersmaatregelen, eventueel te verleggen kabels en leidingen en uitgaande van beschikbare obstakelvrije ruimte).

Direct naast 2 waterwingebieden van de winning Wierden loopt een spoorlijn. Bij het optreden van een calamiteit kan in dat geval het grondwater in het waterwingebied direct verontreinigd raken. Ook onder reguliere omstandigheden kan het grondwater belast worden met stoffen vanaf het spoor zoals olie, PAK's en zware metalen. Op een dergelijke korte afstand van de winning is dit ongewenst. Bij voorkeur zou het spoor in een dergelijk gebied binnen een folie liggen om verontreinigingen af te kunnen vangen, voordat het grondwater wordt bereikt. In de omgevingsverordening van de provincie Overijssel zijn regels opgenomen ten aanzien van autowegen (bij reconstructie van wegen dienen de juiste voorzieningen aangebracht te worden) en spoorwegen. Bijlage 4 van de omgevingsverordening bevat enkele algemene doelvoorschriften specifiek voor wegen, waaronder ook spoorwegen. Als maatregel (WGM7) wordt opgenomen om specifiek voor (reconstructie van bestaande of nieuwe) spoorwegen nabij waterwingebieden of grondwaterbeschermingsgebieden (op termijn) te onderzoeken of de algemene doelvoorschriften moeten worden aangevuld of nader moeten worden gespecificeerd. Daarbij zullen de resultaten van monitoring in de grondwaterbeschermingsgebieden Nijverdal en Wierden worden betrokken, waar ProRail de effecten van de recente elektrificatie van het spoor op de grondwaterkwaliteit meet (hoofdzakelijk op zware metalen).

ProRail heeft aangegeven dat in verband met onderhoud en onkruidbestrijding langs het spoor de bebording (met de teksten waterwingebied en grondwaterbeschermingsgebied) op orde dient te zijn. Dit geeft duidelijkheid aan de aannemer die het onderhoud/werk uitvoert waar de begrenzing is het veld loopt. Daarnaast is duidelijke bebording in geval van calamiteiten van belang voor de betrokken hulpdiensten. ProRail heeft aangegeven dat deze bebording niet overal aanwezig is. Er zal een controle uitgevoerd moeten worden en waar nodig moeten borden bijgeplaatst worden. Indien deze maatregel (WGM6) wordt uitgevoerd is het doelbereik naar verwachting 100 % (overal bebording waar dat moet).

Tabel 3.2. Maatregelen voor het thema wegen

Maatregel	Van toepassing op de winningen	Inschatting doelbereik (%)	Uitvoering door
WGM5 onderzoek naar de mogelijkheden om de voorzieningen voor afstromend wegwater aan te brengen in de meest kwetsbare gebieden nabij of in de waterwingebieden.	Archemerberg Enschede-Losser Herikerberg-Goor Hoge Hexel Holten Schalkhaar Sint Jans klooster Vechterweerd Weerselo Wierden	25-50 %	provincie
WGM6 aanwezigheid borden met aanduiding grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebied langs doorkruisende (spoor)wegen controleren en waar nodig bijplaatsen.	nader te bepalen	100 %	Vitens
WGM7 mogelijkheden onderzoeken om de omgevingsverordening ten aanzien van spoorwegen nader te specificeren en/of aan te vullen.	nader te bepalen	10 %	provincie

Maatregel	Van toepassing op de winningen	Inschatting doelbereik (%)	Uitvoering door
WGM8 voor de gemeentelijke wegen die binnen de grondwaterbeschermingsgebieden als risico zijn aangeduid nemen de gemeenten in hun beheer en onderhoudsplannen op hoe met dit risico wordt omgegaan bij beheer/onderhoud en reconstructie.	Enschede-Losser Herikerberg-Goor Schalkhaar Sint Jansklooster Weerselo Wierden	10 %	gemeenten Losser Hof van Twente Deventer Steenwijkerland Oldenzaal Wierden

3.5 Planologische bescherming

In tabel 3.3. zijn de maatregelen ten aanzien van de planologische bescherming opgenomen. Na overleg met de gemeenten blijkt het opstellen van een veegplan (PBM6) voor de gemeenten de meest haalbare en effectieve oplossing. In enkele gebieden zijn de beschermingszones recent verwerkt in een bestemmingsplan (dit is dan onderstaand aangeven). De winningen waarvoor dit momenteel nog niet is gebeurd zijn weergegeven in tabel 3.3. Het betreft in vrijwel alle gevallen het juist verwerken van het intrekgebied of delen van het grondwaterbeschermingsgebied in de digitale bestemmingsplannen (verbeelding en toelichting). Het gaat daarbij om de volgende winningen:

- Archemerberg: het bestemmingsplan Buitengebied Ommen is nu alleen analoog en wordt pas geactualiseerd als de omgevingswet in werking is getreden. Om in aanmerking te komen voor de overgangsregeling voor de omgevingswet loopt er een proces om bestaande plannen te digitaliseren, inclusief de beschermingszones voor de winning;
- Engelse Werk: het intrekgebied is niet in de bestemmingsplannen opgenomen. De gemeente ziet momenteel geen mogelijkheden of aanknopingspunten om dit op korte termijn alsnog te regelen. Tussen de provincie en de gemeente zijn wel nadere afspraken gemaakt hoe in de praktijk de bescherming wordt geregeld en ruimtelijke ontwikkelingen worden beoordeeld. Bij het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen zal het intrekgebied alsnog goed meegenomen worden;
- Enschede-Losser: de gemeente Losser maakt een veegplan voor het deel van het intrekgebied wat nog niet is opgenomen in de bestemmingsplannen;
- Espelose Broek: de nieuwe waterwingebieden worden opgenomen in het nieuwe omgevingsplan Buitengebied van de gemeente Rijssen-Holten. Het ontwerp ligt naar verwachting na de zomer ter inzage;
- Hammerfliet: de gemeente Twenterand heeft in het bestemmingsplan Buitengebied de intrekgebieden van Hoge Hexel en het Hammerfliet, voor zover gelegen binnen plangebied, planologisch juridisch geborgd. Hetzelfde is van toepassing op de nog vast te stellen actualisatie Vroomshoop Woongebied voor een gedeelte van het Hammerfliet. Voor de overige plangebieden (centrum en bedrijventerrein Vroomshoop en de kern Geerdijk) waar een intrekgebied ligt, heeft de gemeente Twenterand de intentie om deze binnen het maatregelprogramma (2018 - 2022) bij actualisering van de planologische regelgeving te verwerken;
- Hasselo: de gemeente Hengelo voorziet op korte termijn geen veegplan. Het intrekgebied van de winning zal in de eerstvolgende actualisatie of nieuwe bestemmingsplan worden meegenomen;
- Herikerberg-Goor: de juiste begrenzing van het intrekgebied is opgenomen in een recent veegplan voor het buitengebied van de gemeente Hof van Twente;
- Hoge Hexel: bestemmingsplan buitengebied Twenterand is onlangs vastgesteld. Het intrekgebied is daarin meegenomen;
- Holten: het intrekgebied wordt opgenomen in het nieuwe omgevingsplan buitengebied van de gemeente Rijssen-Holten. Het ontwerp ligt naar verwachting na de zomer ter inzage;
- Nijverdalen: gemeente Hellendoorn stelt dit jaar nog een veegplan op waarmee het intrekgebied alsnog in het bestemmingsplan wordt opgenomen;
- Rodenmors: de gemeente werkt aan een actualisatieplan voor het bestemmingsplan buitengebied Dinkelland. Het vaststellen van het aangepaste bestemmingsplan kan daarom nog enkele jaren gaan duren. De gemeente neemt in dit nieuwe bestemmingsplan de juiste beschermingszones mee;
- Sint Jansklooster: er loopt al een bestemmingsplanprocedure bij de gemeente Steenwijkerland om het resterende deel van het waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied en intrekgebied van de

winning Sint Jans klooster op te nemen in het bestemmingsplan buitengebied. Deze zal in 2019 worden afgerond;

- Vechterweerd: het intrekgebied is niet in de bestemmingsplannen van Zwolle opgenomen. De gemeente Zwolle ziet momenteel geen mogelijkheden of aanknopingspunten om dit op korte termijn alsnog te regelen. Tussen de provincie en de gemeente zijn wel nadere afspraken gemaakt hoe in de praktijk de bescherming en de beoordeling van ruimtelijke ontwikkelingen worden geregeld. Bij het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen zal het intrekgebied alsnog goed meegenomen moeten worden;
- Weerselo: gemeente Oldenzaal stelt een veegplan op om het intrekgebied goed op te nemen;
- Wierden: betreft 2 woongebieden in ontwikkeling. Het bestemmingsplan Zenderink ligt momenteel stil. In het bestemmingsplan voor Zuidbroek zal het intrekgebied alsnog worden meegenomen;
- Witharen: Het bestemmingsplan van Ommen is nog analoog en daardoor niet makkelijk raadpleegbaar door initiatiefnemers (wel themakaart beschikbaar via de website). De gemeente gaat het bestemmingsplan pas actualiseren als de omgevingswet in werking is getreden. Om in aanmerking te komen voor de overgangsregeling moet de gemeente waarschijnlijk wel het een en ander digitaal aan kunnen bieden via ruimtelijkeplannen.nl. Dit proces loopt momenteel. De gemeente zal de beschermingszones voor de drinkwaterwinningen daarin meenemen.

Indien alle gemeenten meewerken aan het opstellen van een veegplan (waarmee ontbrekende zoning alsnog wordt opgenomen) zou 100 % doelbereik op termijn haalbaar moeten kunnen zijn. Deze maatregel is tot nu toe altijd onderdeel geweest van alle maatregelprogramma's die sinds 2010 zijn opgesteld. Bovendien betreft dit een reguliere taak voor gemeenten om dit goed mee te nemen.

Bij enkele winningen staan woningen in het waterwingebied die worden bewoond door particulieren. Op grond van de omgevingsverordening is dit gebruik niet toegestaan. Het uitplaatsen van deze bewoning zou de voorkeur hebben, maar heeft aanzienlijke maatschappelijke en financiële consequenties. Daarom wordt er in eerste instantie gekozen voor gerichte communicatie en bewustwording (PBM7). De bijdrage aan het doelbereik is voornamelijk preventief en lastig te koppelen aan specifieke restopgaven. Een ruwe schatting is dat deze maatregelen voor 10-25 % bijdraagt aan de invulling van de restopgaven.

Bij enkele winningen zijn nieuwe winvelden vergund, maar nog niet opgenomen in de omgevingsverordening en (vervolgens) in het bestemmingsplan. Dit dient zo snel als mogelijk verwerkt te worden (PBM9). Een doelbereik van 100 % moet binnen de looptijd van het maatregelprogramma haalbaar zijn.

Bij de winningen in Deventer en bij het Engelse Werk liggen tientallen actieve winputten buiten de waterwingebieden. Hoewel de winning hier op grote diepte onder een kleilaag plaatsvindt is dit een onwenselijke situatie. Er heeft nader onderzoek plaats gevonden naar de exacte situatie per put en het eigendom. Vitens onderzoekt in overleg met de provincie hoe de bescherming van deze winputten kan worden verbeterd door bijvoorbeeld aanbrennen van bebording, hekwerk of aanwijzen waterwingebiedje direct rond de put (PBM10). De verwachting is dat met deze maatregelen circa 75 % van het doelbereik kan worden behaald (alle winputten afdoende beschermd). Mogelijk dat juridische consequenties (zoals grondeigendom) 100 % doelbereik niet haalbaar maken.

De provincie is voornemens een handreiking voor gemeenten op te stellen hoe grondwaterbescherming goed in de omgevingsplannen opgenomen kan worden. Daarnaast wordt de methodiek gebiedsgerichte grondwaterbescherming geactualiseerd en waar mogelijk geautomatiseerd (PBM11). Dit draagt bij aan een preventieve bescherming van de winningen omdat het gemeenten helpt de bescherming op de juiste wijze mee te nemen in het ruimtelijk beleid en bestemmings- of omgevingsplannen. De bijdrage aan het doelbereik wordt ingeschat op circa 10 %.

Tabel 3.3. Maatregelen voor het thema planologische bescherming

Maatregel	Van toepassing op de winningen	Inschatting doelbereik (%)	Uitvoering door
PBM6 het opstellen van een veegplan of gebruikmaken van een lopende procedure/nieuw bestemmingsplan waarmee de beschermingszones op een juiste wijze in het bestemmingsplan worden verwerkt.	Archemerberg Engelse Werk Enschede-Losser Espelose Broek Hammerflief Hasselo Holten Nijverdal Rodenmors Sint Jansklooster Vechterweerd Weerselo Wierden Witharen	90-100 %	gemeenten Ommen Zwolle Enschede Holten-Rijssen Hengelo Twenterand Hellendoorn Dinkelland Steenwijkerland Oldenzaal Wierden
PBM7 bij woningen/panden in waterwingebieden (conflicterende bestemming) de bewoners/eigenaren informeren over de situatie (gedragsregels) en wijzen op de risico's voor de drinkwaterkwaliteit.	Sint Jansklooster Engelse Werk Diepenveen	10-25 %	Vitens
PBM9 het opnemen van vergunde nieuwe waterwingebieden in de omgevingsverordening. Dit vormt een belangrijk onderdeel van de preventieve bescherming.	Engelse Werk Espelose Broek	100 %	provincie
PBM10 op diverse plekken liggen putten voor de diepe winning buiten het waterwingebied in stedelijk gebied. Het aanwijzen van een beperkt waterwingebied is mogelijk, maar heeft soms vergaande consequenties. Andere optie is bescherming door middel van hek en bebording. Nader onderzoek moet de meest haalbare maatregelen bepalen.	Deventer Engelse Werk	75 %	Vitens (i.s.m. gemeente Deventer en Zwolle)
PBM11 handreiking voor gemeenten opstellen hoe grondwaterbescherming goed in de omgevingsplannen opgenomen kan worden. Actualiseren en eventueel automatiseren methodiek gebiedsgerichte grondwaterbescherming.	alle	10 %	provincie

3.6 Riolering

De gemeenten Twenterand, Tubbergen, Dinkelland en Enschede nemen bij de eerstvolgende actualisatie een drinkwaterparagraaf op in het GRP. Het GRP van Twenterand, Tubbergen en Dinkelland wordt in 2018 geactualiseerd. De gemeente Enschede verwacht in 2020 het GRP te actualiseren, maar het is nog niet duidelijk of het GRP in deze vorm blijft bestaan. De gemeente heeft toegezegd het drinkwaterbelang dan mee te nemen in een beleidsplan dat het GRP eventueel tegen die tijd opvolgt. Deze maatregel was reeds opgenomen in eerdere maatregelprogramma's, maar is in deze gemeenten nog niet doorgevoerd. De verwachting is dat binnen de looptijd van dit maatregelprogramma dit wel zal gebeuren. De omschrijving van wat beschreven zou moeten worden is toegelicht in het tweede maatregelprogramma 2013-2015.

Als onderdeel van hun zorgplicht voor het grondwater nemen gemeenten in de eerstvolgende herziening van het vGRP een passage op die specifiek ingaat op de risico's voor drinkwaterbescherming. Daarbij wordt specifiek ingegaan op onderstaande aanbevelingen en maatregelen. Daarnaast geeft de gemeente in het vGRP aan hoe men bij afkoppelen en infiltratie rekening houdt met het drinkwaterbelang (conform Omgevingsverordening) en worden de bestaande infiltratievoorzieningen binnen de intrekgebieden geïnventariseerd. De gemeente consulteert de provincie en Vitens bij de aanleg/vervanging van riolering in grondwaterbeschermingsgebied.

Als onderdeel van uitvoeringsprogramma 2010-2012 is een onderzoek uitgevoerd naar de risico's van riolering voor de kwetsbare drinkwaterwinningen. Hiermee is een belangrijke kennisleemte voor dit type risico ingevuld. De meest doelmatige maatregelen die in het onderzoek naar voren komen zijn:

- normale reguliere inspectie van gemeentelijke riolering, waarbij in de prioritering rekening wordt gehouden met de ligging ten opzichte van het grondwaterbeschermingsgebied;
- volgens een normale, gebruikelijke frequentie adequaat uitvoeren van inspectie, toezicht en handhaving op aanleg, onderhoud en beheer van riolering en IBA's op privéterrein, waaronder recreatieparken;
- adequaat toepassen van de NEN 3650 bij nieuwe aanleg en beheer van riolering in grondwaterbeschermingsgebied (waaronder minimaal een dichtheidsbeproeving direct na aanleg);
- vervangen of repareren (relinen) volgens normaal beheer;
- het zodanig aanleggen van afkoppelvoorzieningen (indien mogelijk) dat foute aansluitingen vanzelf naar voren komen door een deel van het hemelwaterstelsel bovengronds aan te leggen;
- vastleggen van en inzicht hebben in de ligging van hemelwaterriolering en infiltratievoorzieningen zodat bij calamiteiten duidelijk is of en waar het verontreinigde water infiltreert in de ondergrond;
- opsporen en verhelpen foutaansluitingen in nieuwe afkoppelprojecten;
- periodiek opsporen en verhelpen foutaansluitingen in bestaande stelsels. Gezien de schattingen van het aantal foutaansluitingen in Nederland (mogelijk 6 %) en de relatief grote invloed van foutaansluitingen, is een actief opsporings- en verhelpingsbeleid te rechtvaardigen;
- monitoring bij inspectieputten;
- periodieke voorlichting over het juist gebruik van IBA's;
- toezicht en handhaving op functioneren IBA's (effluentcontrole).

Tabel 3.4. Maatregelen voor het thema riolering

Maatregel	Van toepassing op de winningen	Inschatting doelbereik (%)	Uitvoering door
RIOM1 opnemen drinkwaterparagraaf in GRP van de betreffende gemeente	Enschede-Losser Manderveen Rodenmors	100 %	gemeenten Tubbergen Dinkelland Enschede Twenterand

3.7 Oppervlaktewater

De maatregelen voor het thema oppervlaktewater zijn opgenomen in tabel 3.5. Voor het thema oppervlaktewater is er sprake van diverse landelijke beleidsaanknopingspunten voor wat betreft verbetering van de waterkwaliteit en opkomende stoffen. Een ander belangrijk aanknopingspunt is de monitoring van wateraanvoer die op basis van een onderzoek uit het voorgaande maatregelprogramma wordt uitgevoerd.

In aanvulling daarop zijn 4 maatregelen afgesproken. De eerste betreft het meten van de oppervlaktewaterkwaliteit rondom de winning Sint Jans klooster. Voor deze winning vormt het oppervlaktewater een belangrijk aandeel in het totale debiet. Omdat de waterkwaliteit onvoldoende bekend is zal dit nader onderzocht moeten worden op basis van monitoring (OWM2). Er vindt in het kader van een ander project al een herkomstanalyse plaats, waarmee de resultaten van de monitoring geduid kunnen worden. Het doelbereik van deze maatregel wordt ingeschat op 25 %, omdat vanwege de monitoring de onzekerheid ten aanzien van de waterkwaliteit wordt weggenomen (probleemstoffen worden duidelijk) maar de probleemstoffen worden niet weggenomen. Deze probleemstoffen zijn enkele opkomende stoffen, waarvan de herkomst niet bekend is, maar waarschijnlijk gerelateerd zijn aan het oppervlaktewater.

De tweede maatregel (OWM9) komt voort uit een onderzoek naar de wateraanvoer dat in het kader van het voorgaande maatregelprogramma is uitgevoerd. Peilbeheerders blijken namelijk niet altijd voldoende op de hoogte van het drinkwaterbelang bij enkele wateraanvoergebieden rondom winningen. Er is geen behoefte aan een extra werkinstructie of protocol, omdat:

- in globale zin de standaard aanpak voor calamiteiten volstaat (direct indammen en vervolgens zo nodig afvoeren);
- aanvullende ingrepen in het watersysteem veelal maatwerk/keuzes vereisen (bijvoorbeeld de routing in wateraanvoer en waterafvoer situaties).

Daarbij is uiteraard wel bewustzijn van de ligging van grondwaterbeschermingsgebieden van belang. Hier dient vanuit de calamiteitorganisatie structureel aandacht aan te worden geschonken. De maatregel (OWM9) betreft het borgen binnen de calamiteitorganisatie dat structureel aandacht wordt geschonken aan het belang van drinkwaterbescherming en de ligging van grondwaterbeschermingsgebieden.

In het kader van het voorgaande maatregelprogramma is een onderzoek uitgevoerd naar de risico's van wateraanvoer rondom winningen. Door de wateraanvoer wordt soms water via de watergangen dichtbij de winputten gebracht. De kwaliteit van dit water is soms niet goed en uit het onderzoek blijkt dat er in enkele gevallen opkomende stoffen (zoals gewasbeschermingsmiddelen en medicijnrestanten) zijn aangetroffen in concentraties die een bedreiging kunnen zijn voor de winning (ook als rekening wordt gehouden met verdunning met grondwater). Vanuit dit onderzoek is aanbevolen om de kwaliteit van het aanvoerwater op deze specifieke opkomende stoffen te gaan monitoren bij de winningen Rodenmors, Witharen en Boerhaar. De monitoring is opgezet en wordt momenteel uitgevoerd. Er is echter nog niet voorzien in een verdere uitwerking en duiding van de resultaten. De maatregel (OWM10) is om de resultaten gezamenlijk te interpreteren, te duiden met behulp van andere relevante onderzoeken en waar mogelijk de herkomst te bepalen. Hierbij wordt tevens afgewogen of verdere uitbreiding van deze monitoring naar andere winningen met wateraanvoer (zoals Goor) nodig is. De inschatting van het doelbereik is afhankelijk van de inhoud van de restopgave. Voor de winningen Rodenmors, Witharen en Boerhaar is bijvoorbeeld niet vastgesteld hoe groot de rol van de wateraanvoer is als het gaat om opkomende stoffen.

De oppervlaktewaterkwaliteit van de Vecht speelt een belangrijke rol in de winning Vechterweerd, omdat de winning rechtstreeks en via het aanvoerwater veel Vechtwater aantrekt. Om de kwaliteit van het onttrokken water goed te kunnen beschermen hebben Vitens en provincie samen met de waterschappen bij de start van de winning een bestuursovereenkomst ondertekend. Momenteel (voorjaar 2018) wordt er als onderdeel van deze overeenkomst een evaluatie uitgevoerd naar de ontwikkeling van de waterkwaliteit en de onderlinge samenwerking. Op basis van de resultaten van de evaluatie moet gezamenlijk worden bepaald welke maatregelen nodig zijn om de winning ook in de toekomst goed in te kunnen blijven zetten (OWM11).

Tabel 3.5. Maatregelen voor het thema oppervlaktewater

Maatregel	Van toepassing op de winningen/restopgaven	Inschatting doelbereik (%)	Uitvoering door
OWM2 aanvullende monitoring samenstelling oppervlaktewater Beulakerwilde.	Sint Jans klooster	10-25 %	WDOD
OWM9 binnen de calamiteitenorganisatie en peilbeheerders borgen dat structureel aandacht wordt geschonken aan bewustzijn over belang drinkwaterbescherming en ligging grondwaterbeschermingsgebieden.	alle winningen met wateraanvoerplan: - Rodenmors - Hammerfliet - Goor- Herikerberg - Witharen - Espelose Broek - Boerhaar - Schalkhaar - Vechterweerd	10-25 %	WDOD Vechtstromen
OWM10 analyse resultaten monitoring van nieuwe stoffen in watergangen en grondwater nabij winningen	Rodenmors Witharen	25-50 %	WDOD Vechtstromen

Maatregel	Van toepassing op de winningen/restopgaven	Inschatting doelbereik (%)	Uitvoering door
Rodenmors, Witharen, Boerhaar. Rapportage van resultaten incl. bureaustudie naar relevante onderzoeken om de resultaten te kunnen duiden. Hierbij worden de resultaten van de hotspotanalyse betrokken.	Boerhaar		Vitens provincie
OWM11 op basis van de resultaten van de evaluatie van Vechterweerd zal er in 2019 worden bepaald voor welke stoffen/activiteiten aanvullende maatregelen nodig zijn om de winning duurzaam te beschermen.	Vechterweerd	50 %	Vitens provincie WDOD Vechtstromen

3.8 Calamiteiten

Hoewel er geen Overijsselse winningen binnen het beheergebied van waterschap Rijn en IJssel vallen, is er wel sprake van wateraanvoer vanuit hun beheersgebied richting winningen in Overijssel. Daarom is er in de gebiedsdossiers ook een toets van het calamiteitenplan van waterschap Rijn en IJssel uitgevoerd. In het calamiteitenplan wordt Vitens niet genoemd als te betrekken instantie bij calamiteiten en ook het drinkwaterbelang wordt verder niet genoemd. Het waterschap heeft desgevraagd wel aangegeven dat er in de praktijk wel afspraken zijn over het alarmeren van Vitens en dat de handhavers en wachtdienstmedewerkers op de hoogte zijn van het drinkwaterbelang. Het waterschap is bekend met de ommissie in het calamiteitenplan en heeft aangegeven dat dit bij de eerstvolgende herziening van het calamiteitenplan hersteld zal worden. Het waterschap is geen mede ondertekenaar van de bestuursovereenkomst bij dit maatregelprogramma, omdat hun aandeel zich beperkt tot dit punt en de invloed van het water uit hun beheersgebied op de Overijsselse winningen relatief gering is.

3.9 Kwantiteit in relatie tot N2000

De restopgaven ten aanzien van de beperking van het uitnutten van het vergunde debiet in verband met nabijgelegen Natura2000 is onderdeel van het PAS/Natura2000-proces. In dit proces wordt nader bepaald of de winning daadwerkelijk van invloed is op de doelstellingen binnen de betreffende Natura2000-gebieden en welke maatregelen eventueel nodig zijn. Het nemen van aanvullende maatregelen is op dit moment dus niet aan de orde.

3.10 Kwantiteit in relatie tot verzilting/verstopping

Dit thema wordt volledig ingevuld door lopende projecten en programma's binnen Vitens. Deze projecten zijn vooral gericht op de verziltingsproblematiek bij de winningen Deventer, Diepenveen, Rodenmors en Engelse Werk en verstoppingsproblematiek bij Espelose Broek en Boerhaar. Aanvulling daarvan is voorlopig niet nodig.

3.11 Monitoring

In tabel 3.6 zijn de maatregelen voor het thema monitoring opgenomen. Dit betreft maatregelen voor de uitbreiding van het stoffenpakket, waarnemingsputten en innovatieve meettechnieken.

De maatregelen voor monitoring betreffen het uitbreiden van stoffenpakketten die gemeten worden, uitbreiding van de waarnemingsputten en het toepassen van nieuwe technieken om probleemstoffen beter te kunnen volgen. De nadere uitwerking van alle 3 de maatregelen wordt in het proces van de uitrol van het early warning meetnet meegenomen. Hierbij dient met name ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen een gebiedspecifieke inventarisatie plaats te vinden van de teelten en gebruikte en toegelaten stoffen in heden en verleden. De verwachting is dat met deze 3 maatregelen alle restopgaven ten aanzien van de monitoring opgelost worden (gezamenlijk 100 %). Bij innovatieve technieken kan worden gedacht aan passieve sampling, gebruik van sensoren en dergelijke. Het gebruik van deze technieken kan helpen om meer en frequenter te meten zonder dat de kosten van het meten toenemen. Daarbij is het geen vervanging van de huidige metingen, maar wel een hulpmiddel om ontwikkelingen beter te kunnen volgen.

Bij Manderveen is sprake van een stijgende trend bij een aantal probleemstoffen. Dit vraagt om een nadere analyse van de herkomst mede in het kader van de opzet van het early warning meetnet. Een uitbreiding van de meetinspanning kan hier onderdeel van uitmaken.

Op basis van de resultaten van de early warning monitoring kan worden overwogen om vervolgens meer teeltspecifiek of in bepaalde kwetsbare gebieden meer in detail te meten (bijvoorbeeld als onderdeel van Boeren voor drinkwater of een vergelijkbaar programma).

Tabel 3.6. Maatregelen voor het thema monitoring

Maatregel	Van toepassing op de winningen/restopgaven	Inschatting doelbereik (%)	Uitvoering door
MNM1 het stoffenpakket van de monitoring in waarnemings- en winputten uitbreiden, zodat potentiële bedreigingen goed in beeld zijn	Enschede-Losser Espelose Broek Hoge Hexel Rodenmors (Schalkhaar) Weerselo	25-100 %	Vitens
MNM2 uitbreiding waarnemingsputten op basis van een herkomstanalyse en stroombanen het aantal waarnemingsputten uitbreiden	Manderveen	25-100 %	Vitens
MNM4 kansen innovatieve technieken daar waar mogelijk benutten voor meer continue en goedkopere monitoring	alle winningen	25-100 %	Vitens WDOD Vechtstromen

3.12 Bodemverontreiniging

In het gebiedsdossiers van Schalkhaar zijn door de gemeente diverse puntbronnen aangeduid, die in het provinciale puntbronnen onderzoek niet zijn meegenomen. De winning Schalkhaar is momenteel niet operationeel, waardoor er geen actuele kwaliteitsgegevens in de winputten beschikbaar zijn. Hierdoor is de methodiek die in het puntbronnen onderzoek is uitgevoerd niet toe te passen. Daarom zal Schalkhaar worden meegenomen bij het opstellen van het early warning meetnet. Bij het opstellen van het early warning meetnet (maatregel MNM3, zie tabel 3.6) zal specifiek aandacht worden besteed aan de risico's vanuit de aangeduide verdachte locaties (zie gebiedsdossier).

In eerdere maatregelprogramma's zijn de risico's van puntbronnen onderzocht, maar die van stortplaatsen nog niet. Ook is niet duidelijk met welke uitgangspunten de risico's voor de drinkwaterwinningen binnen NAVOS zijn bepaald. Daarom zal er een check op deze uitgangspunten plaatsvinden (BDM1). Daarnaast zal worden bepaald of voor niet NAVOS locaties de risico's afdoende zijn bepaald. Indien dit niet het geval is zal dit alsnog plaatsvinden (BDM3).

Voor het in bedrijf houden van de winning Hasselo is een beheersmaatregel noodzakelijk. Gezien de maatschappelijke opbrengst van de drinkwaterwinning Hasselo zullen de provincie Overijssel, Vitens en de gemeente Hengelo nadere afspraken maken over de voortzetting van deze beheersmaatregel en kosten van deze beheersmaatregel (BDM4).

Tabel 3.7. Maatregelen voor het thema bodemverontreiniging

Maatregel	Van toepassing op de winningen	Inschatting doelbereik (%)	Uitvoering door
BDM1 het programma NAVOS richt zich op de nazorg van voormalige stortplaatsen. De uitgangspunten waarmee het risico voor de drinkwaterwinning zijn bepaald, zijn onvoldoende bekend. Een check van deze uitgangspunten moet definitief nagaan of de risico's voor de drinkwaterwinningen afdoende zijn gedekt. Indien dit niet het geval is ook voor NAVOS locaties maatregel BDM3 uitvoeren.	alle	25 %	provincie
BDM3 toetsen of de risico's van stortplaatsen die niet onder NAVOS vallen afdoende zijn onderzocht. Indien dit niet het geval is nader onderzoek uitvoeren.	alle	10 %	provincie (i.s.m. gemeenten)

Maatregel	Van toepassing op de winningen	Inschatting doelbereik (%)	Uitvoering door
BDM4 nadere afspraken maken over de voortzetting en kosten van de beheersmaatregel winning Hasselo.	Hasselo	100 %	provincie Vitens Gemeente Hengelo

3.13 Bewustwording en voorlichting

Bewustwording en voorlichting vormen belangrijke preventieve middelen om verontreiniging van grondwater te voorkomen. Als mensen begrijpen wat de gevolgen zijn van hun handelen op hun eigen drinkwaterkwaliteit, zullen zij bewuster omgaan met risicovolle middelen. De communicatiecampagne beschermjedrinkwater.nl heeft reeds in andere provincies succesvol gelopen. In Gelderland heeft men goede ervaringen opgedaan met Walk on water, waarbij bewustwording is gecombineerd met activiteiten op een waterwingebied (deels gericht op kinderen). In Overijssel kunnen vergelijkbare campagnes ook gestart worden en kan bijvoorbeeld specifiek gericht worden op opkomende stoffen (COMM1). Nadere invulling in overleg met gemeenten en waterschappen voor aansluiting op lokale evenementen en reeds lopende communicatie.

Tabel 3.8. Maatregelen voor het thema bewustwording en voorlichting (communicatie)

Maatregel	Van toepassing op de winningen	Inschatting doelbereik (%)	Uitvoering door
COMM 1 uitrol bewustwordingscampagnes bescherm je drinkwater in Overijssel.	alle	10 %	Vitens/ provincie

4

ORGANISATIE, FINANCIERING EN VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR UITVOERING MAATREGELEN

4.1 Planning

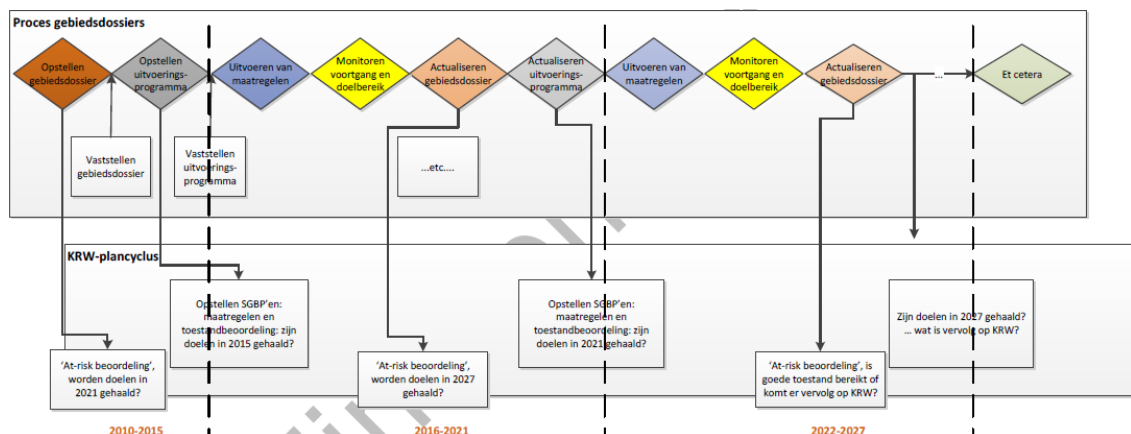
Dit maatregelprogramma heeft een looptijd van 4 jaar (2018-2022). In 2021 vindt weer een evaluatie van de KRW SGBP plaats en daar zal ook input vanuit dit programma relevant zijn. In 2023 zullen de gebiedsdossiers opnieuw geactualiseerd worden, waarin kan worden bepaald hoe de restopgaven er op dat moment voor staan en of er sprake is van nieuwe ontwikkelingen. Voor de periode 2024 -2027 volgt dan een nieuw maatregelprogramma. Dit past binnen de tijdvakken van het proces van de gebiedsdossiers zoals dit in het kader van het landelijk KRW proces is afgesproken (zie afbeelding 4.1). Het actualiseren van de gebiedsdossiers en het opstellen van het (vooralsnog) laatste maatregelprogramma kunnen dan ook gezien worden als maatregel in het nieuwe KRW Stroomgebiedbeheerplan Rijn voor 2022-2027.

De looptijd van 4 jaar betekent dat niet alle huidige restopgaven binnen deze looptijd weggenomen kunnen worden. Oorzaken hiervoor zijn:

- er is vaak eerst een onderzoeksmaatregel nodig om de restopgave beter te kennen. De resultaten van deze onderzoeksmaatregel moeten eerst bekend en beoordeeld zijn, voordat benodigde vervolgmaatregelen bepaald kunnen worden. Deze vervolgmaatregelen kunnen dan onderdeel zijn van een nieuwe maatregelprogramma;
- hoewel er is geprobeerd om het effect van de aanknopingspunten zo goed mogelijk in te schatten, kan de uitvoering leiden tot vertraging of uitkomsten die niet waren voorzien;
- de toekomstige invloed van landelijke ontwikkelingen is moeilijk vooraf in te schatten;
- de uitwerking op de waterkwaliteit van een genomen maatregel duurt lang vanwege de traagheid van het grondwatersysteem. Early warning metingen moeten helpen om sneller een actueel inzicht te krijgen van de veranderingen in de huidige belasting.

Bovenstaande punten hebben tot gevolg dat een maatregelprogramma een volgende stap vormt om te komen tot de invulling van de restopgaven, maar niet altijd vooraf zeker is dat dit volledig gaat gebeuren. Dit vraagt om een continu proces (zie afbeelding 4.1) van actualisatie van de toestandsbeoordeling en het bepalen en uitvoeren van nieuwe maatregelen. Dit moet uiteindelijk leiden tot een stapsgewijze verbetering en een goede toestand in 2027. Dit maatregelprogramma gaat veelal nog uit van vrijwilligheid (bijvoorbeeld via het programma Boeren voor drinkwater). Indien dit niet leidt tot het gewenste resultaat kunnen in het volgende maatregelprogramma aanvullende maatregelen worden genomen met een meer dwingend karakter, uiteraard passend binnen de verantwoordelijkheden van de provincie en aansluitend bij landelijk beleid.

Afbeelding 4.1. Proces actualisatie gebiedsdossiers en uitvoering maatregelen

4.2 Verantwoordelijke partij en financiering

In tabel 4.1. zijn de uitvoeringsaspecten voor de afgesproken maatregelen opgenomen. Een deel van de maatregelen is onderdeel van een reguliere taak, andere maatregelen zijn aanvullende taken. Voor de aanvullende taken is een inschatting gemaakt van het benodigde budget. Deze inschatting is indicatief en er kunnen geen rechten aan ontleend worden.

Tabel 4.1. Uitvoeringsaspecten maatregelprogramma (partijen waarmee samenwerking is aangegeven financieren niet mee)

Maatregel	Trekkende en financierende partij uitvoering	Onderdeel reguliere taak of aanvullend	Inschatting budget aanvullende taak
LGM3 leren van schoon water maatregelen op basis van ervaringen in Noord-Brabant en Zeeland en implementatie in project Boeren voor drinkwater.	provincie/Vitens (i.s.m. LTO)	regulier	
LGM5 inventarisatie particulier gebruik gewasbeschermingsmiddelen en daarna gerichte communicatie/gesprekken.	provincie/Vitens/WDOD	aanvullend	EUR 50.000,- (40 % provincie/40 % Vitens/20 % WDOD)
LGM11 programma Bezem door de middenkast uitvoeren in Overijssel.	provincie/Vitens, WDOD (i.s.m. LTO en Cumela)	aanvullend	EUR 30.000,- (provincie kEUR 12,5/Vitens kEUR 12,5, WDOD kEUR 5)
LGM13 continueren Boeren voor drinkwater (2020-2022) en uitbreiden areaal en deelnemers rond Espelose Broek en Goor.	provincie/Vitens (i.s.m. LTO)	aanvullend	EUR 200.000,- (50 % provincie/50 % Vitens)
LGM16 mogelijkheden voor vergroting bewustwording drinkwaterbescherming onder loonwerkers en adviseurs onderzoeken (zoals via cursus spuitlicentie).	provincie (i.s.m. LTO en Cumela)	aanvullend	EUR 5.000,-
WGM5 onderzoek naar de mogelijkheden om de voorzieningen voor afstromend wegwater aan te brengen in de meest kwetsbare gebieden nabij of in de waterwingebieden.	provincie	aanvullend	EUR 50.000,- (alleen onderzoek) kosten uitvoering maatregel afhankelijk van lengte weg en gekozen methode
WGM6 aanwezigheid bordes met aanduiding grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebied	Vitens	regulier	

Maatregel	Trekkende en financierende partij uitvoering	Onderdeel reguliere taak of aanvullend	Inschatting budget aanvullende taak
langs doorkruisende (spoor)wegen controleren en waar nodig bijplaatsen.			
WGM7 mogelijkheden onderzoeken om de omgevingsverordening ten aanzien van spoorwegen aan te scherpen en meer in lijn te brengen met de voorschriften voor autowegen.	provincie	regulier	
WGM8 voor de gemeentelijke wegen die binnen de grondwaterbeschermingsgebieden als risico zijn aangeduid nemen de gemeenten in hun beheer en onderhoudsplannen op hoe met dit risico wordt omgegaan bij beheer/onderhoud en reconstructie.	gemeenten Losser Hof van Twente Deventer Steenwijkerland Oldenzaal Wierden	aanvullend	EUR 1.000,-- (opnemen in beheer en onderhoudsplan) kosten uitvoering maatregel afhankelijk van lengte weg en gekozen methode
PBM6 het opstellen van een veegplan of gebruikmaken van een lopende procedure/nieuw bestemmingsplan waarmee de beschermingszones op een juiste wijze in het bestemmingsplan worden verwerkt.	gemeenten Ommen Zwolle Enschede Holten-Rijssen Hengelo Twenterand Hellendoorn Dinkelland Steenwijkerland Oldenzaal Wierden	regulier	
PBM7 bij woningen/panden in waterwingebieden (conflicterende bestemming) de bewoners/eigenaren informeren over de situatie (gedragsregels) en wijzen op de risico's voor de drinkwaterkwaliteit.	Vitens	regulier	
PBM9 het opnemen van vergunde nieuwe waterwingebieden in de omgevingsverordening. Dit vormt een belangrijk onderdeel van de preventieve bescherming.	provincie	regulier	
PBM10 op diverse plekken liggen putten buiten het waterwingebied in stedelijk gebied. Het aanwijzen van een beperkt waterwingebied is mogelijk, maar heeft soms vergaande consequenties. Andere optie is bescherming door middel van hek en bebording. Nader onderzoek moet de meest haalbare maatregelen bepalen.	Vitens (i.s.m. gemeenten Deventer en Zwolle)	aanvullend	EUR 50.000,--
PBM11 handreiking voor gemeenten opstellen hoe grondwaterbescherming goed in de omgevingsplannen opgenomen kan worden. Actualiseren en eventueel automatiseren methodiek gebiedsgerichte grondwaterbescherming.	provincie	aanvullend	EUR 20.000,--
RIOM1 opnemen drinkwaterparagraaf in GRP van de betreffende gemeente.	gemeenten Tubbergen Dinkelland Enschede Twenterand	regulier	
COMM1 uitrol bewustwordingscampagnes drinkwater.	Vitens en provincie (i.s.m. waterschappen en gemeenten)	aanvullend	EUR 40.000,-- (Vitens) EUR 30.000,-- (provincie)

Maatregel	Trekkende en financierende partij uitvoering	Onderdeel reguliere taak of aanvullend	Inschatting budget aanvullende taak
OWM2 aanvullende monitoring samenstelling oppervlaktewater Beulakerwilde.	WDOD	aanvullend	EUR 10.000,-- (monitoring)
OWM9 binnen de calamiteitenorganisatie en peilbeheerders borgen dat structureel aandacht wordt geschonken aan bewustzijn over belang drinkwaterbescherming en ligging grondwaterbeschermingsgebieden.	WDOD Vechtstromen	regulier	
OWM10 analyse resultaten monitoring van nieuwe stoffen in watergangen en grondwater nabij winningen Rodenmors, Witharen, Boerhaar. Rapportage van resultaten incl. bureaustudie naar relevante onderzoeken om de resultaten te kunnen duiden. Hierbij worden de resultaten van de hotspotanalyse betrokken.	WDOD Vechtstromen Vitens provincie	aanvullend	EUR 20.000,-- (EUR 5.000,-- per organisatie)
OWM11 op basis van de resultaten van de evaluatie van Vechterweerd zal er in 2019 worden bepaald voor welke stoffen/activiteiten aanvullende maatregelen nodig zijn om de winning duurzaam te beschermen.	Vitens provincie WDOD Vechtstromen	aanvullend	nog niet te bepalen (afhankelijk van uitkomsten evaluatie)*
MNM1 het stoffenpakket van de monitoring in waarnemings- en winputten uitbreiden, zodat potentiële bedreigingen goed in beeld zijn.	Vitens	regulier	
MNM2 uitbreiding waarnemingsputten op basis van een herkomstanalyse en stroombanen het aantal waarnemingsputten uitbreiden.	Vitens	regulier	
MNM4 kansen innovatieve technieken daar waar mogelijk benutten voor meer continue en goedkopere monitoring.	Vitens WDOD Vechtstromen	regulier	
BDM1 het programma NAVOS richt zich op de nazorg van voormalige stortplaatsen. De uitgangspunten waarmee het risico voor de drinkwaterwinning zijn bepaald, zijn onvoldoende bekend. Een check van deze uitgangspunten moet definitief nagaan of de risico's voor de drinkwaterwinningen afdoende zijn gedekt. Indien dit niet het geval is ook voor NAVOS locaties maatregel BDM3 uitvoeren.	provincie	regulier	
BDM3 toetsen of de risico's van stortplaatsen die niet onder NAVOS vallen afdoende zijn onderzocht. Indien dit niet het geval is nader onderzoek uitvoeren.	provincie (i.s.m. gemeenten)	aanvullend	EUR 25.000,-- (alleen toetsing) nader onderzoek afhankelijk nog niet te bepalen
BDM4 nadere afspraken maken over de voortzetting en kosten van de beheersmaatregel winning Hasselo.	gemeente Hengelo	regulier	

* Financiering wordt mogelijk in nieuwe bestuursovereenkomst Vechterweerd vastgelegd.

Tabel 4.2. Betrokken actoren bij de uitvoering per maatregel (voor financieringsverdeling zie tabel 4.1)

Actor	LGM3 Schoon water maatregelen gewasbeschermingsmiddel	LGM5 inventarisatie particulier gebruik	LGM 11 Bezem door de middelenkast	LGM13 continueren BvD tot 2022 en uitbreiden areaal Espelo en Goor	LGM16 bewustwording loonwerkers en adviseurs	WGM5 voorzieningen provincie wegeen kwetsbare delen	WGM6 bebording grondwaterbeschermingsgebieden	WGM7 aanscherpen omgevingsverordening spoorwegen	WGM8 risico's wegeen opnemen in onderhoudsplannen	PBM6 beschermingszones opnemen in bestemmingsplan	PBM7 eigenaren woningen wingebieden informeren	PBM9 nieuwe waterwingebieden in omgevingsverordening	PBM10 bescherming winputten buiten waterwingebied	PBM11 handreiking gemeenten omgevingsplannen	RIOM1 drinkwaterparaaf in GRP	COMM1 bewustwordingscampagnes drinkwater uitrollen	OWM2 monitoring Beulakerwiide	OWM9 instructie peilbeheerders calamiteiten	OWM10 rapportage monitoring nieuwe stoffen	OWM11 na evaluatie Vechterweerd bepalen maatregelen	MINM1 stoffenpakket monitoring uitbreiden	MINM2 uitbreiding waarnemingsputten	MINM4 kansen innovatieve technieken benutten	BDM1 Check risicobeoordeling NAVOS	BDM3 toetsing risico's stortplaatzen	BDM4 nadere afspraken beheersmaatregel winning Hasselo
provincie Overijssel	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X			X			X	X	X	X	X	X	X	X
Vitens	X	X	X	X	X		X			X		X				X			X	X	X	X	X	X	X	X
WDOD	X	X	X													X	X	X	X	X						
WS Vechtstromen			X													X		X	X	X						
gem Steenwijkerland									X	X						X										
gemeente Zwolle										X		X				X										
gemeente Dalfsen													X			X										
gemeente Ommen										X						X										
gemeente Hardenberg																X										
gemeente Twenterand										X					X	X										
gemeente Hellendoorn										X						X										
gemeente Wierden								X	X							X										
gemeente Tubbergen																X	X									
gemeente Dinkelland										X						X	X									
gemeente Oldenzaal								X	X							X										
gemeente Hengelo										X						X										X
gemeente Enschede										X						X	X									
gemeente Losser								X								X										
gem Hof van Twente								X								X										
gem Rijssen-Holten									X							X										
gemeente Deventer								X				X				X										
gemeente Olst-Wijhe																X										
LTO Noord	X		X	X	X											X										
Cumela	X		X	X	X											X										

4.3 Regierol maatregelprogramma

De provincie voert vanuit haar taak voor de bescherming van drinkwaterbronnen de regierol over de uitvoering van het maatregelprogramma. Deze regierol omvat de volgende taken:

- het monitoren van de voortgang van het totale maatregelprogramma en het organiseren van een jaarlijks voortgangsoverleg en evaluatiemoment met stakeholders, inclusief rapportage naar besturen;
- het verzorgen van afstemming met lopende projecten en programma's, zoals het werkprogramma KRW;
- het delen van resultaten van uitgevoerde onderzoeken, nieuwe kennis en goede praktijkvoorbeelden (bijvoorbeeld van bestemmingsplannen of ruimtelijke afwegingen), voornamelijk via de landelijke werkgroep gebiedsdossiers;

- de communicatie naar partijen buiten de bestuursovereenkomst en de afstemming met het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) en Regionaal Ambtelijk Overleg (RAO);
- het verzorgen van de communicatie richting burgers en politiek rondom het maatregelprogramma.

5

MONITORING VAN DE MAATREGELEN

5.1 Inleiding

Het uitvoeren van dit maatregelprogramma vraagt om regelmatige monitoring van de voortgang van de afgesproken maatregelen, maar ook van het doelbereik (hebben de maatregelen het gewenste effect?). In dit hoofdstuk wordt deze monitoring nader uitgewerkt.

5.2 Monitoring voortgang

De voortgang van de afgesproken maatregelen wordt in principe bewaakt door de verantwoordelijke trekkende partij die in tabel 5.1 is aangeduid. Eenmaal per jaar organiseert de provincie een bijeenkomst waarin de voortgang en het doelbereik gezamenlijk wordt besproken en waar nodig wordt bijgestuurd. Op basis van uitkomsten van voorgestelde onderzoek kunnen in dat overleg ook de benodigde vervolgstappen worden bepaald om het doelbereik daadwerkelijk te behalen.

Naast de voortgang van de maatregelen dient ook de voortgang van de aanknopingspunten (zie bijlage I) gevolgd te worden. Hiermee kan worden bepaald of een (deel van een) restopgave inderdaad wordt opgevuld door een aanknopingspunt en welke aanvullende actie hier vanuit het maatregelprogramma nog voor nodig is. Indien het resultaat van een aanknopingspunt tegenvalt kan het nodig zijn om een maatregel zoals opgenomen in het maatregelprogramma in overleg met de partijen uit de bestuursovereenkomst wat aan te passen om daarmee toch het gewenste doelbereik te kunnen behalen.

5.3 Monitoring doelbereik

De monitoring van het doelbereik is voor iedere maatregel anders. In tabel 5.1 is daarom per maatregel een wijze van monitoring voorgesteld. De resultaten van deze monitoring dienen jaarlijks in de voortgangsbijeenkomst besproken en geëvalueerd te worden.

Tabel 5.1. Wijze van monitoring doelbereik

Maatregel	Verantwoorde-lijke partij monitoring voortgang	Wijze van monitoring doelbereik
LGM3 leren van schoon water maatregelen op basis van ervaringen in Noord-Brabant en Zeeland en implementatie in project Boeren voor drinkwater.	provincie/ Vitens (i.s.m. LTO)	early warning meetnet afname milieubelastingspunten op korte termijn en afname probleemstoffen winputten op langere termijn

Maatregel	Verantwoordelijke partij monitoring voortgang	Wijze van monitoring doelbereik
LGM5 inventarisatie particulier gebruik gewasbeschermingsmiddelen en daarna gerichte communicatie/gesprekken.	provincie/ Vitens/WDOD	early warning meetnet afname milieubelastingspunten op korte termijn en afname probleemstoffen winputten op langere termijn
LGM11 programma Bezem door de middenkast uitvoeren in Overijssel.	provincie/ Vitens, WDOD (i.s.m. LTO en Cumela)	opgehaald volume aan oude middelen (vergelijking met resultaat andere provincies)
LGM13 continueren Boeren voor drinkwater (2020-2022) en uitbreiden areaal en deelnemers rond Espelose Broek en Goor.	provincie/ Vitens (i.s.m. LTO)	afname belasting en probleemstoffen winputten op langere termijn
LGM16 mogelijkheden voor vergroting bewustwording drinkwaterbescherming onder loonwerkers en adviseurs onderzoeken (zoals via cursus spuitlicentie).	provincie (i.s.m. LTO en Cumela)	bereikt aandeel loonwerkers binnen grondwaterbeschermingsgebieden
WGM5 onderzoek naar de mogelijkheden om de voorzieningen voor afstromend wegwater aan te brengen in de meest kwetsbare gebieden nabij of in de waterwingebieden.	provincie	percentage aantal wegkilometers binnen kwetsbaar gebied waarvoor onderzoek is uitgevoerd en passende maatregelen zijn genomen
WGM6 aanwezigheid borden met aanduiding grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebied langs doorkruisende (spoor)wegen controleren en waar nodig bijplaatsen.	Vitens	aantal nog ontbrekende borden langs spoor in grondwaterbeschermingsgebied (0 is 100 % doelbereik)
WGM7 mogelijkheden onderzoeken om de omgevingsverordening ten aanzien van spoorwegen aan te scherpen en meer in lijn te brengen met de voorschriften voor autowegen.	provincie	afweging en eventueel meenemen in wijziging volgende herziening omgevingsverordening
WGM8 voor de gemeentelijke wegen die binnen de grondwaterbeschermingsgebieden als risico zijn aangeduid nemen de gemeenten in hun beheer en onderhoudsplannen op hoe met dit risico wordt omgegaan bij beheer/onderhoud en reconstructie.	gemeenten Losser Hof van Twente Deventer Steenwijkerland Oldenzaal Wierden	percentage aantal wegkilometers binnen grondwaterbeschermingsgebied waarvoor risicobeoordeling heeft plaatsgevonden en passende maatregelen zijn genomen
PBM6 het opstellen van een veegplan of gebruikmaken van een lopende procedure/nieuw bestemmingsplan waarmee de beschermingszones op een juiste wijze in het bestemmingsplan worden verwerkt.	gemeenten Ommen Zwolle Enschede Holten-Rijssen Hengelo Twenterand Hellendoorn Dinkelland Steenwijkerland Oldenzaal Wierden	aantal bestemmingsplannen waarbij zonering nog niet juist is meegenomen (0 is 100 % doelbereik)
PBM7 bij woningen/panden in waterwingebieden (conflicterende bestemming) de bewoners/eigenaren informeren over de situatie (gedragsregels) en wijzen op de risico's voor de drinkwaterkwaliteit.	Vitens	aandeel geïnformeerde bewoners binnen waterwingebieden
PBM9 het opnemen van vergunde nieuwe waterwingebieden in de omgevingsverordening. Dit vormt een belangrijk onderdeel van de preventieve bescherming.	provincie	nog op te nemen aantal waterwingebieden (0 is 100 % doelbereik)

Maatregel	Verantwoordelijke partij monitoring voortgang	Wijze van monitoring doelbereik
PBM10 op diverse plekken liggen putten buiten het waterwingebied in stedelijk gebied. Het aanwijzen van een beperkt waterwingebied is mogelijk, maar heeft soms vergaande consequenties. Andere optie is bescherming door middel van hek en bebording. Nader onderzoek moet de meest haalbare maatregelen bepalen.	Vitens (i.s.m. gemeenten Deventer en Zwolle)	aantal beschermde winputten (alle putten is 100 % doelbereik)
PBM11 handreiking voor gemeenten opstellen hoe grondwaterbescherming goed in de omgevingsplannen opgenomen kan worden. Actualiseren en eventueel automatiseren methodiek gebiedsgerichte grondwaterbescherming.	provincie	handreiking opgesteld in overleg met gemeenten
RIOM 1 opnemen drinkwaterparagraaf in GRP van de betreffende gemeente.	gemeenten Tubbergen Dinkelland Enschede Twenterand	aantal GRP's waarin drinkwaterbelang nog niet is meegenomen (0 is 100 % doelbereik)
COMM 1 uitrol bewustwordingscampagnes drinkwater in Overijssel.	Vitens en provincie/ WDOD (i.s.m gemeenten)	aantal intrekgebieden waarbinnen bewoners en bedrijven zijn bereikt
OWM2 aanvullende monitoring samenstelling oppervlaktewater Beulakerwilde.	WDOD	resultaten monitoring en interpretatie risico's voor de winning
OWM9 binnen de calamiteitenorganisatie en peilbeheerders borgen dat structureel aandacht wordt geschonken aan bewustzijn over belang drinkwaterbescherming en ligging grondwaterbeschermingsgebieden.	WDOD Vechtstromen	uitgevoerde instructie en schriftelijke vastlegging
OWM10 analyse resultaten monitoring van nieuwe stoffen in watergangen en grondwater nabij winningen Rodenmors, Witharen, Boerhaar. Rapportage van resultaten incl. bureaustudie naar relevante onderzoeken om de resultaten te kunnen duiden. Hierbij worden de resultaten van de hotspotanalyse betrokken.	WDOD Vechtstromen Vitens provincie	opgestelde en goedgekeurde rapportage
OWM11 op basis van de resultaten van de evaluatie van Vechterweerd zal er in 2019 worden bepaald voor welke stoffen/activiteiten aanvullende maatregelen nodig zijn om de winning duurzaam te beschermen.	Vitens provincie WDOD Vechtstromen	afname en trendomkering probleemstoffen
MNM1 het stoffenpakket van de monitoring in waarnemings- en winputten uitbreiden, zodat potentiële bedreigingen goed in beeld zijn.	Vitens	gerealiseerd early warning meetnet met toelichting hoe restopgaven monitoring zijn meegenomen
MNM2 uitbreiding waarnemingsputten op basis van een herkomstanalyse en stroombanen het aantal waarnemingsputten uitbreiden.	Vitens	gerealiseerd early warning meetnet met toelichting hoe restopgaven monitoring zijn meegenomen
MNM4 kansen innovatieve technieken daar waar mogelijk benutten voor meer continue en goedkopere monitoring.	Vitens WDOD Vechtstromen	gerealiseerde kostenbesparing op monitoring/budgetneutrale uitbreiding metingen door innovatie
BDM1 het programma NAVOS richt zich op de nazorg van voormalige stortplaatsen. De uitgangspunten waarmee het risico voor de drinkwaterwinning zijn bepaald, zijn onvoldoende bekend. Een check van deze uitgangspunten moet definitief nagaan of de risico's voor de drinkwaterwinningen afdoende zijn gedekt. Indien dit niet het geval is ook voor NAVOS locaties maatregel BDM3 uitvoeren.	provincie	percentage NAVOS locaties gecheckt

Maatregel	Verantwoorde- lijke partij monitoring voortgang	Wijze van monitoring doelbereik
BDM3 toetsen of de risico's van stortplaatsen die niet onder NAVOS vallen afdoende zijn onderzocht. Indien dit niet het geval is nader onderzoek uitvoeren.	provincie (i.s.m. gemeenten)	percentage stortlocaties beoordeeld op risico's
BDM4 nadere afspraken maken over de voortzetting en kosten van de beheersmaatregel winning Hasselo.	gemeente Hengelo	nadere afspraken gemaakt en vastgelegd

Bijlage(n)

BIJLAGE: BESCHRIJVING AANKNOPINGSPUNTEN PER THEMA

I.1 Inleiding

In deze notitie wordt het resultaat beschreven van een inventarisatie van mogelijke aanknopingspunten voor het maatregelprogramma gebiedsdossiers Overijssel. Deze aanknopingspunten zijn ingedeeld per thema en worden onderscheiden naar landelijke, regionale (op provinciaal niveau) en lokale programma's en plannen (gemeentelijk niveau). Per programma zijn de meest relevante actiepunten/maatregelen opgenomen. In het vervolg zal de impact van deze plannen op de restopgave worden bepaald.

I.2 Landbouw-mest

Landelijk

- LM1: het zesde actieprogramma in het kader van de Europese Nitraatrichtlijn, generieke maatregelen voor terugdringen belasting op zandgronden. MER is uitgevoerd, maar maatregelen nog niet vastgesteld;
- LM2: bestuursovereenkomst: aanvullende aanpak nitraatuitspoeling uit agrarische bedrijfsvoering in specifieke grondwaterbeschermingsgebieden:
 - doelstelling 1: dat binnen de looptijd van het 6e AP voor de nitraatrichtlijn en onverminderd het daarin op te nemen generieke beleid in de aangeduide 40 grondwaterbeschermingsgebieden afdoende maatregelen zijn genomen om zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk gedurende de looptijd van het 7e AP op gebiedsniveau blijvend aan het doel van de Nitraatrichtlijn te voldoen, voor zover het de Europese norm betreft van 50 mg nitraat/l in het uitspoelingswater uit de wortelzone;
 - doelstelling 2: dat daartoe in ieder van deze gebieden (of als relevant in de directe omgeving daarvan) op een in de uitvoeringsovereenkomsten nader te bepalen voldoende groot gedeelte van het areaal door (agrarische) grondgebruikers maatregelen worden genomen die de waterkwaliteit afdoende verbeteren én grondgebruikers kunnen helpen in hun streven naar een positief financieel bedrijfsresultaat;
 - voor Overijssel gaat het om de gebieden (de restopgave van Nijverdal wordt hiermee niet gedekt, nitraat nog niet boven 50 mg/l):
 - Archemerberg (8);
 - Herikerberg (89);
 - Holten (96);
 - Hoge Hexel (98);
 - Manderveen (129);
 - Wierden (215);
- LM3: actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water (stand december 2016):
 - het Rijk gaat alvast samen met betrokken sectoren nadenken over aanvullende emissie-reducerende maatregelen in het geval de tussendoelen in 2018 (het moment van de geplande tussenevaluatie) niet gehaald worden;
 - in beeld brengen van knelpunten en mogelijkheden voor versnelling van de inzet van POP3 subsidiegelden, ook voor integrale projecten. Hierbij wordt de landbouwsector betrokken;
 - vermindering van erfafspoeling stimuleren door bewustwording bij boeren, geholpen door toepassing van de erf-emissiescan en stimuleren uitvoering geadviseerde maatregelen (voorbeeldproject DAW);

- aanpassen Europese regelgeving zodat verwerkte mest (mineralenconcentraat) gevaloriseerd kan worden en als grondstof waarde kan krijgen (bv als kunstmestvervanger);
- LM4: uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater 2016-2017:
 - actiepunten 3: aanpak nitraat:
 - RIVM rapport 'Gevolgen van vermesting voor drinkwaterwinning' (RIVM rapport 2014-0116) vormt vertrekpunt;
 - uitvoeren onderzoek door RIVM om omvang problematiek nader in kaart te brengen (onderzoek in kader van evaluatie meststoffenwet);
 - besluiten over eventuele extra maatregelen worden de komende tijd primair genomen in het kader van het 6e nitraatactieprogramma, Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater, vernieuwd Bestuursakkoord water, gebiedsdossiers;
 - dat kunnen zowel landsbrede als regionale maatregelen zijn.

Regionaal

- LM5: actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water (stand december 2016):
 - uitvoeren van regionale analyses naar verschillen in nutriëntenproblematiek als basis voor nationale analyse en delen van de resultaten met de maatschappelijke partners;
- LM6: boeren voor drinkwater:
 - verminderen van de milieubelasting van het grondwater;
 - nitraat in bovenste grondwater maximaal 50 mgNO₃/l;
 - resten gewasbeschermingsmiddelen in het bovenste grondwater maximaal 0,5 µg/l.

Lokaal

- LM7 Mineral Valley Twente: dit programma stimuleert ondernemers en deskundigen om kennis en ervaring te delen voor een gezondere bodem en het slim hergebruiken van mineralen. Door kennis en ervaring met elkaar te delen, wordt samengewerkt aan slimme oplossingen die de bodemgezondheid verbeteren en mestoverschot verwerken en omvormen in bruikbare grondstoffen. Aan de hand van pilots en proeftuinen wordt ervaring opgedaan in de praktijk en gezocht naar vernieuwing en slimme oplossingen voor knelpunten. Het netwerk van betrokken ambassadeurs van Mineral Valley Twente maakt de mineralenkringloop regionaal zoveel mogelijk sluitend, waarbij zo veel mogelijk grondstoffen worden hergebruikt en nieuwe verbindingen worden gelegd met andere initiatieven en sectoren. Een lopende pilot is om bermmaaisel te composteren en te gebruiken voor structuurverbetering in de landbouw. Dit heeft een gunstig effect op het vochtvasthoudend vermogen en beperkt de uitspoeling van nutriënten;
- LM8: om inzichtelijk te maken welke functies en initiatieven zich goed verhouden met een drinkwaterwinning is dit inspiratieboek 'Win-win water: drinkwater voor nu en later!' opgesteld. Dit boek biedt betrokken overheden, grondeigenaren en gebiedspartijen praktijkvoorbeelden uit heel Nederland aan, deelt de ervaringen uit pilot-projecten en reikt do's en don't's in gebiedsprocessen aan. Allemaal mooie voorbeelden hoe verschillende functies als landbouw, bedrijvigheid, ecologie, recreatie en waterhuishouding samen kunnen gaan met een drinkwaterwinning. De provincie Overijssel wil dit soort win-win situaties stimuleren door dit inspiratieboek.

Conclusie invulling restopgaven

De restopgave voor nitraat en samenhangende effecten wordt naar verwachting als gevolg van de bestuursovereenkomst geheel opgelost voor de genoemde winningen (exclusief winning Nijverdal). Er bestuurlijk draagvlak bij diverse betrokken partijen en er lopen concrete uitvoeringsprojecten zoals boeren voor drinkwater (oordeel restopgave voor maatregelprogramma: nee, wel ontwikkelingen blijven volgen).

I.3 gewasbeschermingsmiddelen

Landelijk

- LG1: actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water (stand december 2016):
 - het Rijk gaat alvast samen met betrokken sectoren nadenken over aanvullende emissie-reducerende maatregelen in het geval de tussendoelen in 2018 (het moment van de geplande tussenevaluatie) niet gehaald worden (gewasbeschermingsmiddelen);
 - DAW-aanpak uitrollen naar de grote groep agrarische ondernemers met behulp van extra ambassadeurs en voorbeeldboeren als extra stimulans, met aandacht voor zowel water als bodem, en gebruik makend van beschikbare tools, zoals de maatregelen uit de BOOT-lijst;
 - vermindering van erfafspoeling stimuleren door bewustwording bij boeren, geholpen door toepassing van de erf-emissiescan en stimuleren uitvoering geadviseerde maatregelen (voorbeeldproject DAW);
 - sterk reduceren erfemissie van gewasbeschermingsmiddelen middels landelijk uitrollen programma 'Schoon erf, schone sloot';
 - uitvoeren onderzoek onder agrariërs naar prikkels voor beter naleefgedrag van regelgeving voor gewasbeschermingsmiddelen;
 - meer aandacht voor preventie en advies bij de bevoegde gezagen, in aanvulling op de handhavingstaak;
 - onderzoeken hoe het gebruik van emissiereductieplannen kan worden versterkt, ook in relatie tot normoverschrijdingen in drinkwaterbronnen en grondwater;
 - optimaliseren van de handhaving bij agrarische bedrijven voor gewasbeschermingsmiddelen en mest door intensievere samenwerking en afstemming tussen NVWA en waterbeheerders;
 - inzetten op versnellen toelatingsprocedure duurzame middelen (NL, EU);
 - toelating: Inzetten op naleefbare en eenduidige gebruiksvoorschriften;
 - inzetten op naleefbare en eenduidige gebruiksvoorschriften;
 - technische werkgroep driftreductie instellen die effectiviteit en haalbaarheid van 90 % driftreductie onderzoekt;
- LG2: uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater 2016-2017:
 - actiepunt 4: aanpak gewasbescherming. Uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater 2016-2017:
 - nader onderzoek RIVM naar omvang problemen bij grondwaterwinningen en mogelijke maatregelen;
 - besluiten over eventuele aanvullende maatregelen worden de komende tijd primair genomen in het kader van de Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater, vernieuwd Bestuursakkoord Water, tussentijdse evaluatie van de nota GGDO in 2018, gebiedsdossiers;
 - de voorgestelde maatregelen uit het RIVM rapport worden hierbij betrokken;
 - aanvullende maatregelen kunnen zowel betrekking hebben op grondwater als op oppervlaktewater voor drinkwaterbereiding;
- LG3: Gezonde Groei, Duurzame Oogst Tweede nota duurzame gewasbescherming (periode 2013 tot 2023):
 - rode draad in deze nota in het verder verduurzamen van de gewasbescherming is geïntegreerde gewasbescherming. De aanpak maakt gebruik van diverse technieken en methoden om ziekten, plagen en onkruiden te beheersen, waarmee de inzet van chemische middelen zoveel mogelijk beperkt wordt. Dit vereist het achtereenvolgens doorlopen van de volgende stappen: is preventie mogelijk (bijv. resistente rassen, vruchtwisseling), zijn er niet-chemische bestrijdingsmethoden (zoals biologische bestrijding), toedieningstechnieken (bijv. type spuitdop) en mogelijkheden om emissies te verminderen. Het kabinet wil dat vanaf 2014 alle professionele gebruikers van gewasbescherming geïntegreerde gewasbescherming toepassen;

- het kabinet wil dat de waterkwaliteit uiterlijk in 2023 op orde is, zowel voor water dat bestemd is voor de drinkwatervoorziening als voor de ecologische kwaliteit van oppervlaktewater (Kaderrichtlijn Water). Dit betekent dat in 2023 nagenoeg geen overschrijdingen meer mogen plaatsvinden van respectievelijk de drinkwaternorm en de milieukwaliteitsnormen;
- dit betekent voor de glastuinbouw (de bedekte teelt) dat de emissies met bijna 100 % teruggebracht moeten worden, bijvoorbeeld met gebruik van zuiveringstechnieken;
- ook de open teelt moet veel maatregelen nemen. Vanaf 2014 wordt het verplicht om de verwaaiing (drift) van de gewasbeschermingsmiddelen op het hele perceel te verminderen met 75 % in plaats van 50 %, zoals nu is verplicht. Ook zal de minimum verplichte teeltvrije zone voor alle gewassen tot minimaal 0,5 meter verbreed worden. Het kabinet stimuleert daarnaast vrijwillige verbreding van de teeltvrije zones en inrichting voor functionele agrobiodiversiteit door telers. Toelatinghouders zijn verplicht vanaf 2013 een Emissie Reductieplan op te stellen voor middelen die de milieukwaliteitsnormen overschrijden. Puntemissies (bijv. op het erf) moeten vanaf 2013 verminderd worden door opvang en zuiveren van waterreststromen;
- LG4: Green Deal gewasbescherming: De Green Deal Groene Gewasbeschermingsmiddelen had tot doel concrete toelatingen van groene gewasbeschermingsmiddelen te realiseren en daarbij te leren hoe het beoordelingsproces is te versnellen en vereenvoudigen en zo bij te dragen aan de verduurzaming van de gewasbescherming. De Green Deal-partners vinden het belangrijk dat groene middelen sneller worden toegelaten. Binnen de Green Deal is al enige tijdwinst gerealiseerd door het instellen van een speciaal GreenTEAM en een coördinator biologische middelen bij het Ctgb. Het Ctgb heeft inmiddels besloten het GreenTEAM en de coördinator biologische middelen in stand te houden. Diverse gemeenten zijn aangesloten bij de Green Deal en gebruiken op openbaar terrein en op sportvelden geen bestrijdingsmiddelen meer.

Regionaal

- LG5: actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water (stand december 2016):
 - analyse: uitvoeren regionale analyse van gewasbeschermingsmiddelenproblematiek in combinatie met de analyse voor nutriënten;
- LG6: boeren voor drinkwater:
 - verminderen van de milieubelasting van het grondwater;
 - nitraat in bovenste grondwater maximaal 50 mgNO₃/l;
 - resten gewasbeschermingsmiddelen in het bovenste grondwater maximaal 0,5 µg/l.

Lokaal

- LG7: in verband met de start van het derde winveld bij de winning Wierden zal een evaluatie worden uitgevoerd in verband met voorschriften uit de vergunning.
- LG8: Samenwerking bloembollenteelt Ommen: nadere afspraken over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen binnen deze gemeente.

Conclusie invulling restopgaven

Voor wat betreft bestrijdingsmiddelen is er een landelijk actieplan DAW. De actiepunten zijn nog niet concreet genoeg om zeker te zijn van invulling van de gehele restopgave. Er zijn wel regionale initiatieven zoals Boeren voor drinkwater, maar het is nog niet duidelijk of de omvang van deelnemers voldoende is om de restopgave geheel weg te nemen. (oordeel restopgave voor maatregelprogramma: mogelijk op termijn).

I.4 (Spoor)wegen

Landelijk

- WG1: uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater 2016-2017
 - actiepunten 18: drinkwater in calamiteitenplannen infrastructuurbeheerders:
 - stappenplan en stroomschema incidenten met opkomende stoffen (afgerond, in 2017 oefenen waterbeheerders, drinkwaterbedrijven en lenM hiermee);
 - verkenning draaiboek milieu en incident water (lopend: opdrachtgever is SMWO, wordt getrokken door waterbeheerders, besluitvorming moet nog plaatsvinden);
 - alarmering drinkwaterbedrijven door RWS bij grensoverschrijdende verontreiniging (afgerond);
 - in kaart brengen situatie bij infrastructuurbeheerders;
 - overleg met RWS over afspraken t.a.v. calamiteiten op rijkswegen door of nabij grondwaterbeschermingsgebieden (lopend);
 - provincies maken afspraken met ProRail over borging drinkwaterbelang in calamiteitenplannen van ProRail (afgerond?);
 - project 'Continuïteit van de samenleving' door VenJ en veiligheidsregio's (lopend);
 - project 'Vitaal en kwetsbaar' door lenM, regionale partners (provincies) en drinkwaterbedrijven (lopend);
 - project 'Water en evacuatie' door VenJ, RWS en veiligheidsregio's (lopend).

Regionaal

- WG2: meldpuntprotocol grondwaterbescherming provincie Overijssel. Momenteel in ontwikkeling.

Lokaal

-

Conclusie invulling restopgaven

Meldpuntprotocol provincie is een goede invulling voor wat betreft calamiteiten, maar dekt reguliere verontreiniging wegwater niet af. De actiepunten uit het UP beleidsnota drinkwater dekken niet alle restopgaven af en zijn nog niet concreet genoeg. Restopgaven die overblijven hangen veelal samen met het ontbreken van voorzieningen voor de opvang van wegwater in grondwaterbeschermingsgebieden.

I.5 Planologische bescherming

Landelijk

- PB1: uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater 2016-2017:
 - actiepunt 1: drinkwater in de omgevingswet. Aanvullend op Drinkwaterwet en met inachtneming van de doelstellingen van de Omgevingswet, kijken of verdere borging van de openbare drinkwatervoorziening nodig is;
 - actiepunt 2: Uitwerking en kennisontwikkelingstraject zorgplicht drinkwatervoorziening:
 - explicieter benoemen drinkwaterbelang in Handreiking Watertoets;
 - uitbrengen van een Handreiking Zorgplicht, die dieper ingaat op de vraag hoe invulling te geven aan de zorgplichtbepalingen;
 - indien nodig een kennisuitwisselingstraject over effectieve invulling zorgplicht en vroegtijdige betrekking van het drinkwaterbelang in omgevingsplannen;
- PB2: actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water (stand december 2016):
 - onderzoeken waar er mogelijkheden zijn om robuuste gebieden met functiecombinaties te creëren (drinkwaterwinning, natuur en andere maatschappelijke functies);
 - opstellen handreiking zorgplicht drinkwatervoorziening en inbrengen in implementatietraject Omgevingswet;
 - uitvoeren verkenning betere benutting instrumentarium grondwaterbescherming;
- PB3: handreiking Vewin:
 - ten aanzien van de planologische bescherming in relatie tot de omgevingswet kan de handreiking van Vewin als vertrekpunt dienen, wat dan gezamenlijk met de gemeenten kan worden uitgewerkt.

Regionaal

- PB4: in de LTD visie (lange termijn drinkwatervoorziening) wordt eveneens aandacht besteed aan de modernisering van het beschermingsbeleid. Dit kan gebruikt worden als input voor de maatregelen;
- PB5: de provincie gaat de methodiek gebiedsgerichte grondwaterbescherming actualiseren. Hierbij zal een handreiking worden opgesteld hoe dit kan worden opgenomen in de omgevingsplannen.

Lokaal

-

Conclusie invulling restopgaven

Restopgaven omvatten veelal het opnemen van beschermingszones in bestemmingplannen. Handreiking Vewin en zorgplicht kunnen bijdrage aan het verduidelijken van het drinkwaterbelang in het ruimtelijk beleid, maar zorgen niet dat bestemmingsplannen correct worden aangepast. De handreikingen kunnen we van toepassing zijn voor de invloed van de omgevingswet op drinkwaterbescherming.

I.6 Riolering/RWZI

Landelijk

- RR1: uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater 2016-2017:
 - actiepunt 6: aanpak nieuwe, opkomende stoffen in oppervlaktewater:
 - wijze van monitoring en risicobeoordeling borgen via actualiseren Bkmw 2009 en protocol monitoring en toetsing drinkwaterbronnen KRW;
 - opstellen van een stappenplan voor omgaan met incidenten en ontwikkelen van een structurele aanpak;
 - afspraken maken over aanvullende maatregelen in kader van Ketenaanpak Medicijnresten uit Water, Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater, gebiedsdossiers;
 - hoewel nieuwe, opkomende stoffen nog in mindere mate in het grondwater voorkomen, hebben acties en maatregelen ook betrekking op grondwater;
- RR2: hotspotanalyse effluent RWZI's (Sweco, 2018);
- RR3: actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water (stand december 2016):
 - afval & zuivering: lokale inzameling niet-gebruikte geneesmiddelen faciliteren en communiceren;
 - afval & zuivering: mogelijkheden onderzoeken en uitwerken van de aanpak om medicijnresten (en mogelijk ook ander microverontreinigingen) op termijn uit afvalwater te verwijderen door vergaande zuivering;
 - afval & zuivering: Onderzoeken op welke RWZI's het doelmatig is om geneesmiddelen te verwijderen. Daartoe wordt in beeld gebracht: 1) op welke RWZI's een aanvullende verwijdering van geneesmiddelen zinvol en effectief is, onder meer door middel van de hotspotanalyses. 2) wat de technologische mogelijkheden zijn voor het verwijderen van geneesmiddelen op de RWZI's en welke onderzoeken nodig zijn om een definitieve keuze te kunnen maken voor wat betreft de toe te passen technologie. 3) wat de kosten zijn voor het verwijderen van geneesmiddelen op de RWZI's, eventueel in verschillende scenario's;
 - afval & zuivering: uitvoeren hotspotanalyse medicijnresten uit RWZI lozingen. De hotspotanalyse beoogt inzicht te geven in welke RWZI's een substantiële bijdrage leveren aan de negatieve ecologische effecten in oppervlaktewater of van de oppervlaktewaterkwaliteit bij een drinkwaterinnamepunt;
 - afval & zuivering: uitvoeren pilots met innovatieve verwijdering van geneesmiddelenresten uit afvalwater ('PACAS', 'Waterfabriek');
 - effect: beter inzicht verkrijgen in effecten van diergeneesmiddelen in het watermilieu;
 - communicatie: ontwikkelen van een communicatief instrument om de keten van geneesmiddelen van bron tot milieu in beeld te brengen;
 - communicatie: bewustwording van het probleem communiceren naar het publiek (o.a. effecten voor drinkwaterproductie) en mogelijk handelingsperspectief bieden (o.a. verspilling, goed gebruik, inzameling).

Regionaal

- RR4: MEDUWA (medicijnresten uit water).

Lokaal

- RR5: infiltratieproject hemelwater nabijgelegen afkoppelproject Hasselo.

Conclusie invulling restopgaven

Restopgaven liggen vooral in het opnemen van drinkwaterbelang in GRP. Aanknopingspunten doen hier niets mee. Aanknopingspunten helpen wel om de belasting van oppervlaktewater vanuit riolering en RWZI in beeld te brengen of te verminderen.

I.7 Oppervlaktewater

Landelijk

- OW1: uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater 2016-2017:
 - actiepunt 6: aanpak nieuwe, opkomende stoffen in oppervlaktewater. Zie boven;
 - actiepunt 9a: beschermingszones voor oppervlaktewaterwinningen. Uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater 2016-2017:
 - hoe kijken we aan tegen beschermingszones voor oppervlaktewater;
 - is er aanleiding om dergelijke zones wettelijk te regelen, zoals voor grondwaterwinningen het geval is?
- OW2: werkplan werkgroep opkomende stoffen (W+B en AT Osborne);
- OW3: handelingsperspectief probleemstoffen KRW (Deltares);
- OW4: stimuleringsprogramma pilots aanpak medicijnresten voor waterbeheerders;
- OW5: beleidsontwikkeling zeer zorgwekkende stoffen;
- OW6: actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water (stand december 2016):
 - ontwikkeling & toelating: beter kwantificeren van emissies/belasting van oppervlaktewater en grondwater door (resten van) diergeneesmiddelen die via mest op het land komen;
 - voorschrijven & gebruik: onderzoeken of koppels van meer/minder milieuschadelijke varianten van geneesmiddelen te maken zijn;
 - voorschrijven & gebruik: preventie en stimuleren van passend gebruik;
 - voorschrijven & gebruik: voor de geneesmiddelen die een probleem vormen voor ecologie en drinkwater levert de watersector voldoende heldere gegevens over het waar, hoe en waarom van het probleem;
 - voorschrijven & gebruik: voor de geneesmiddelen die een probleem vormen voor ecologie en drinkwater zoekt de zorgsector in samenwerking met de watersector naar een handelingsperspectief (bv. plaszakken, lokale inzameling, apart afvoeren van zeer schadelijke middelen) of een minder milieubelastend middel met vergelijkbare werking voor te schrijven;
 - voorschrijven & gebruik, zuivering: Maatregelen uitvoeren van de ontwikkelde routekaart voor verbetering van de waterkwaliteit, gericht op preventie, het groene formularium en technische maatregelen. Tevens beschikbaar stellen van 'living lab' voor onderzoek naar waterzuivering middels waterplasma activatie;
 - voorschrijven & gebruik, zuivering: Maatregelen uitvoeren van de ontwikkelde routekaart voor verbetering van de waterkwaliteit, gericht op preventie, het groene formularium en technische maatregelen. Tevens beschikbaar stellen van 'living lab' voor onderzoek naar waterzuivering middels waterplasma activatie;
 - uitfasen van het gebruik van glyfosaat bij vegetatiebeheer op kribben en langsdammen door regionale RWS diensten;
 - verbeteren van toezicht op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en mest op verpacht RWS-areal in uiterwaarden;
 - evalueren van de systematiek van vergunningverlening bij opkomende stoffen;

- verduidelijken van het belang van de Rijn, Maas en overige oppervlaktewateren voor de drinkwatervoorziening.

Regionaal

- OW7: RWS 2018 Rivierdossier Rijndelta;
- OW8: implementatie chemievrij sportbeheer 2016-2018;
- OW9: MEDUWA (medicijnresten uit water);
- OW10: aansluiten in Overijssel bij lopende campagne: <https://beschermjdrinkwater.nl/>;
- OW11: 3e generatie stroomgebiedbeheerplannen;
- OW12: regionale analyse probleemstoffen en herkomstanalyse Vechtstromen;
- OW13: herkomst probleemstoffen in oppervlaktewater Rijn Oost .

Lokaal

- OW14: evaluatie winningen Engelse Werk (2017) en Vechterweerd (2018);
- OW15: monitoringsplan wateraanvoer drinkwaterwinningen.

Conclusie invulling restopgaven

Het rivierdossier Rijndelta richt zich specifiek op het gehele stroomgebied van ondermeer de IJssel die voor de waterkwaliteit van het Engelse Werk relevant is. De bovenlokale aspecten voor de invloed op de waterkwaliteit lijken daarmee goed belegd en ook opgepakt te worden door de relevante organisaties die (inter)nationaal dit proces kunnen beïnvloeden.

Voor wat betreft opkomende stoffen (waaronder medicijnrestanten) zijn er zowel landelijk als regionaal diverse initiatieven om dit aan te pakken (MEDUWA, regionale analyses). Het probleem is veel breder dan alleen drinkwaterbescherming. Het is echter niet duidelijk of deze initiatieven gaan leiden tot volledige invulling van de restopgave. Vooralsnog lijkt het verstandig om maatregelen specifiek te richten op winningen waar oppervlaktewater een grote rol speelt door wateraanvoer of als oevergrondwaterwinning.

1.8 Calamiteiten

Landelijk

- CM1: uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater 2016-2017:
 - actiepunten 18: drinkwater in calamiteitenplannen infrastructuurbeheerders. Zie boven onder wegen.

Regionaal

- CM2: de provincie werkt aan een protocol voor meldingen van verontreinigingen.

Lokaal

-

Conclusie invulling restopgaven

Bovenstaande aanknopingspunten dragen niet bij aan oplossen restopgave. Die richt zich specifiek op het calamiteitenplan van waterschap Rijn en IJssel. Dit kan separaat worden afgestemd.

I.9 Kwantiteit i.r.t. N2000

Landelijk

- KN1: Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water:
 - uitvoering Deltaplan Zoetwater en Waterbeschikbaarheid Hoge Zandgronden Oost.

Regionaal

- KN2: PAS maatregelen hydrologisch herstel.

Lokaal

- KN3: Eindevaluatie reallocatie Mander (2018).

Conclusie invulling restopgaven

De restopgaven voor debietbeperking irt N2000 worden volledig gedekt door proces rondom PAS/Natura2000. Het voldoet om dit proces te volgen.

I.10 Kwantiteit i.r.t. verzilting/verstopping

Landelijk

Regionaal

- ZL1: Vitens:
 - infrastructuurtoets en –plan Overijssel;
 - ontwikkeling lange termijn visie (LTV) en agenda;
 - strategisch programma; Controle over Natuurlijke Bronnen;

- ZL2: zoetwatervoorziening Oost NL (ZON);
- ZL3: herijking boringsvrije zone Salland Diep.

Lokaal

- ZL4: voor de winning Ceintuurbaan is een membraanfiltratie in voorbereiding om het oplopende chloridegehalte te kunnen verwijderen.

Conclusie invulling restopgaven

Deze restopgaven zijn opgaves die samenhangen met de operationele bedrijfsvoering van Vitens. Er zijn binnen Vitens reeds lopende programma's die de geconstateerde problemen aanpakken. Het is de verwachting dat dit op termijn tot volledige invulling van de restopgaven leidt.

I.11 Monitoring

Landelijk

- MN1: uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater 2016-2017:
 - actiepunten 8: Actualiseren BKMW 2009 en monitoring en toetsing drinkwaterbronnen KRW: Omzetten (geactualiseerd) Bkmw 2009 en protocol monitoring en toetsing drinkwaterbronnen naar Bkl (en bijbehorende regeling over monitoring);
- MN2: actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water (stand december 2016):
 - evalueren van de signaleringswaarde voor overige antropogene stoffen;
 - inventariseren van opkomende (industriële) stoffen en ontwikkelen meetstrategie;
 - ontwikkelen van een uniforme aanpak voor opzetten van risico-gebaseerde monitoringsstrategie voor overige antropogene stoffen.

Regionaal

- MN3: uitwerking early warning meetnet.

Lokaal

Conclusie invulling restopgaven

De uitwerking van het early warning meetnet is een belangrijk aanknopingspunt. Het is echter niet duidelijk of dit de restopgaven volledig kan invullen. Hierover zal nog afstemming moeten plaatsvinden.

I.12 Bodemverontreiniging

Landelijk

- BD1: actiepunten 5: Aanpak oude bodemverontreinigingen. Uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater 2016-2017.

Regionaal

- BD2: voorlopige KRW maatregelen RIJN-Noord en Rijn-Oost:
 - onderzoeken of verdachte bodemverontreinigingslocaties op de Signaleringslijst nadere actie behoeven t.b.v. bescherming van de KRW beschermingsgebieden;
 - uitvoering spoedlocaties in het kader van het 'Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties';
- BD3: hoe gaat de provincie naar de toekomst haar KRW doelstellingen onder de Omgevingswet invullen. Zoals het er nu naar uit ziet vervalt aanpak grondwaterverontreiniging zoals geregeld in de Wbb. Dit betekent dat provincie in het kader van de KRW zelf een visie zal moeten vormen over omgaan met historische grondwaterverontreinigingen;
- BD4: stand van zaken NAVOS.

Lokaal

- BD5: de gemeenten Zwolle, Deventer, Enschede en Hengelo hebben een vastgesteld GGB plan. Almelo begin 2018;
- BD6: Overijssel is bezig met de overdracht van bodemdossier van provincie naar gemeenten. Dit betekent ook de zorg voor deze locaties in het kader van de Omgevingswet;
- BD7: meerjarenprogramma puntbronnen Vitens.

Conclusie invulling restopgaven

De restopgaven betreffen voornamelijk stortplaatsen en verontreinigingen in stedelijk gebied. Voor beide geldt dat hiervoor reeds diverse programma's lopen. Het is echter niet duidelijk of dit gaat leiden of heeft geleid tot een resultaat dat vanuit drinkwaterperspectief wenselijk is. Voldoen aan normen uit de Wbb betekent niet automatisch dat daarmee het risico voor drinkwater voldoende is verkleind.

BIJLAGE: OVERZICHT RESTOPGAVEN EN MOGELIJKE AANKNOPINGSPUNTEN

Winning	Restopgave	Thema	aanknopingspunt landelijk	aanknopingspunt regionaal	aanknopingspunt lokaal	restopgave voor maatregel programma
Archemerberg	de waterkwaliteit van de winning staat onder druk van landbouwkundige belasting met meststoffen, waardoor voor nitraat en enkele metalen (mangaan, nikkel, aluminium) de signaleringswaarde aanzienlijk wordt overschreden. In 1 pompput is er sprake van een stijgende trend voor aluminium;	landbouwmest	LM1: Bestuursovereenkomst 6e NAP	LMS: Boeren voor drinkwater LM6: Regionale analyses Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater	LM7 Mineral Valley Twente	nee
Archemerberg	langs het waterwingebied loopt een route voor gevaarlijke stoffen (N347) waarvoor geen maatregelen zijn voorzien voor de behandeling van het afstromende wegwater;	wegenspoor		WG2: Meldpunt protocol grondwaterbescherming provincie Overijssel		ja
Archemerberg	de vergunning kan niet volledig worden benut vanwege een afspraak om de kwetsbare natuur op de stuwval te ontzien. Uit de onderzoeksopgaven in de gebiedsbeheerplannen Natura2000 moet blijken of de instandhoudingsdoelen Natura2000 gevolgen kunnen hebben voor de inzetbare capaciteit;	N2000		KN2: afgedekt door proces PAS / N2000		nee
Archemerberg	het intrekgebied en grondwaterbeschermingsgebied zijn nog niet conform de omgevingsverordening opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Boerhaar	door de verstoppingsproblemen is de winning beperkt inzetbaar. Om de winning volledig te kunnen benutten dienen eerst de verstoppingsproblemen opgelost te worden;	verzilting / verstopping		ZL1- ZL4: lopende programma's Vitens		nee
Boerhaar	gezien de stijgende trend voor natrium en chloride is het risico van verzilting aanwezig. Dit kan de duurzame inzetbaarheid van de winning in de toekomst gaan beïnvloeden. Er zal bepaald moeten worden bij welk debiet of met welke innovatie maatregelen het risico op verdere verzilting voldoende wordt beperkt.	verzilting / verstopping		ZL1- ZL4: lopende programma's Vitens		nee
Deventer	de winning Deventer heeft last van toenemende verzilting. De chloridegehalten zijn momenteel al te hoog en er is sprake van een stijgende trend. Er zullen maatregelen genomen moeten worden om de verzilting van de winputten te stoppen of een oplossing gevonden worden om met het zoute water om te gaan bij de drinkwaterbereiding;	verzilting / verstopping		ZL1- ZL4: lopende programma's Vitens		nee
Deventer	bij beide wingebieden liggen winputten buiten de grens van het wingebied. Bepaald zal moeten worden of deze winputten afdoende zijn beschermd of dat daarvoor aanvullende maatregelen nodig zijn.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Diepenveen	het benutten van de vergunning voor Diepenveen wordt sterk beperkt door het risico op verzilting als gevolg van upconing van zout grondwater. Er zal onderzoek moeten worden uitgevoerd hoe de winning kan worden voortgezet en met welk debiet of (innovatieve) maatregelen zonder risico op verdere verzilting;	verzilting / verstopping		ZL1- ZL4: lopende programma's Vitens		nee
Diepenveen	in het waterwingebied komt een conflicterende woonbestemming voor;	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Diepenveen	de aanduiding van grondwaterbeschermingsgebied in de toelichting bij enkele bestemmingsplannen is niet correct, dat moet een boringsvrije zone zijn.	planologisch				nee
Engelse Werk	de waterkwaliteit van de winning is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de waterkwaliteit van de IJssel. Diverse gewasbeschermingsmiddelen en oplosmiddelen overschrijden de signaleringswaarden in winputten (zie tabel 4.1) en waarnemingsputten. Via een onderzoekmaatregel is de invloed van de bodempassage bepaald en is vastgesteld welke stoffen in de IJssel voorkomen die ook als probleemstof in de winning worden aangetroffen of potentieel bedreigend zijn. Het is nog niet te bepalen of reeds ingezette en voorgenomen maatregelen voor kwaliteitsverbetering op landelijk niveau en stroomgebiedsniveau afdoende zullen zijn. Deze kwaliteitsverbetering is sterk afhankelijk van internationale afspraken;	oppervlaktewater	OW1: UP beleidsnota drinkwater actiepunten 6 en 9a OW6: Actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water	OW7:RWS 2018 Rivierdossier Rijndelta	OW8: Chemievrij sportveldbeheer	nee
Engelse Werk	de winvergunning voor de diepe winputten kan niet volledig worden gebruikt. Debietbeperkingen en puschakelingen houden het chloridegehalte nog voldoende laag. Het is niet duidelijk welk debiet gewonnen kan worden, zonder dat er sprake is van verdergaande verzilting. Hier zal nader onderzoek naar moeten plaatsvinden;	verzilting / verstopping		ZL1- ZL4: lopende programma's Vitens		nee
Engelse Werk	het nieuwe winveld Schellerwade (waarvoor de vergunning is verleend) is nog niet in de omgevingsverordening opgenomen. Binnen het waterwingebied komt een conflicterende bestemming voor.	planologisch				ja
EnschedeLossler	het ontbreekt aan een goede monitoring in de waarnemingsputten waarmee de herkomst en de ontwikkeling van sulfaat en gewasbeschermingsmiddelen gevolgd kan worden;	monitoring		MN3: uitwerking early warning meetnet		mogelijk, afhankelijk van uitwerking
EnschedeLossler	de winvergunning kan niet volledig worden benut vanwege de complexe ondergrond. In enkele Natura2000 beheerplannen is opgenomen dat de vergunde capaciteit teruggebracht moet worden naar 1,5 Mm3/jr;	N2000		KN2: afgedekt door proces PAS / N2000		nee
EnschedeLossler	er zijn lijnbronnen (provinciale wegen) aanwezig in het grondwaterbeschermingsgebied die een risico vormen voor de winning, omdat er geen voorzieningen aanwezig zijn voor de opvang van het wegwater. Bij reconstructie dienen deze voorzieningen alsnog aangebracht te worden;	wegenspoor		WG2: Meldpunt protocol grondwaterbescherming provincie Overijssel		ja
EnschedeLossler	er liggen circa 19 stortlocaties binnen het intrekgebied waarvan de risico's nader bepaald moeten worden;	bodemverontreiniging	BD1: UP beleidsnota drinkwater actiepunten 5	BD2: KRW maatregelen signaleringslijst BD4: NAVOS		mogelijk op termijn
EnschedeLossler	het GRP van de gemeente Enschede besteed nog geen aandacht aan de drinkwaterbescherming (conform de gemaakte afspraken). Bij actualisatie zal dit alsnog moeten plaatsvinden;	riolering	PB1: Handreiking zorgplicht			ja

Winning	Restopgave	Thema	aanknopingspunt landelijk	aanknopingspunt regionaal	aanknopingspunt lokaal	restopgave voor maatregel programma
Enschede/Losser	het intrekgebied is nog niet conform de omgevingsverordening opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Espelose Broek	in de waarnemingsputten worden OMIVE niet gemonitord, terwijl de winning wel diverse OMIVE als probleemstof heeft in de winputten. Het monitoren van OMIVE moet dus alsnog worden uitgevoerd als onderdeel van het early warning meetnet;	monitoring		MN3: uitwerking early warning meetnet		mogelijk, afhankelijk van uitwerking
Espelose Broek	de winning is gevoelig voor gewasbeschermingsmiddelen en oplosmiddelen. Generieke maatregelen die zijn genomen leveren naar verwachting nog niet voldoende resultaat op. Bentazon laat bijvoorbeeld een stijgende trend zien. De herkomst van de oplosmiddelen is onduidelijk, waardoor het op dit moment niet mogelijk is om gerichte maatregelen te bepalen;	landbouw gewasbeschermingsmiddelen	LG1: Actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater	LG4: Boeren voor drinkwater LG3: Regionale analyses Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater		mogelijk op termijn
Espelose Broek	in het crisisplan van waterschap Rijn en IJssel ontbreekt specifieke aandacht voor de het belang van de drinkwaterwinning. Bij winningen met wateraanvoer zoals Espelose Broek is dit met name van belang. Dit zal alsnog verankerd moeten worden in de crisisplannen en organisatie;	calamiteiten				ja
Espelose Broek	de nieuwe percelen waarvoor een winvergunning is verkregen moeten nog in de omgevingsverordening worden opgenomen;	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Espelose Broek	het intrekgebied is nog niet conform de omgevingsverordening opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Hammerfliet	de winvergunning kan niet volledig worden benut vanwege mogelijk effect op het Beersarveld. Uit de onderzoeksopgaven in de gebiedsbeheerplannen Natura2000 moet blijken of de instandhoudingsdoelen Natura2000 gevolgen kunnen hebben voor de inzetbare capaciteit. Daarnaast zijn er aanwijzingen voor een potentieel risico op verzilting die met een hoger debiet vergroot zouden kunnen worden. Het hoge ijzergehalte zorgt eveneens voor verstopping en debietbeperkingen;	N2000		KN2: afgedekt door proces PAS / N2000		nee
Hammerfliet	het intrekgebied en grondwaterbeschermingsgebied zijn nog niet volledig conform de omgevingsverordening opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Hasselo	het debiet van de winning is beperkt en kan niet volledig worden benut. Circa 25 % van het vergunde debiet gaat op aan de interceptieput. De omvang van de winning is te beperkt om grote investeringen te rechtvaardigen. Daarmee lijkt Hasselo op termijn geen duurzaam veiliggestelde drinkwaterbron te kunnen zijn;	bodemverontreiniging			BD5: Beheer interceptieput door gemeente BD6: meerjarenprogramma puntbronnen Vitens	nee
Hasselo	het risico van de stortlocaties binnen het intrekgebied dient nader te bepaald te worden;	bodemverontreiniging	BD1: UP beleidsnota drinkwater actiepunt 5	BD2: KRW maatregelen signaleringslijst BD4: NAVOS		mogelijk op termijn
Hasselo	er is geen goed beeld van de verontreinigingspluimen die deels binnen het grondwaterbeschermingsgebied en deels binnen het intrekgebied aanwezig zijn.	bodemverontreiniging			BD5: Gebiedsgericht beheer Hengelo BD6: meerjarenprogramma puntbronnen Vitens	nee
Hasselo	het intrekgebied is nog niet conform de omgevingsverordening opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			mogelijk op termijn
HerikerbergGoor	de winning is gevoelig voor belasting vanuit de landbouw, wat blijkt uit overschrijding van de signaleringswaarden voor nitraat en diverse bestrijdingsmiddelen. Er zijn diverse generieke maatregelen uitgevoerd zoals voorlichting, afspraken calamiteiten en handhaving. Daarnaast loopt het project Boeren voor drinkwater. De effecten hiervan zijn nog niet zichtbaar in de waterkwaliteit van de winning, mede als gevolg van de traagheid van het systeem. Er is sprake van een stijgende trend voor diverse stoffen. Of deze projecten zorgen voor voldoende kwaliteitsverbetering is daarom nog niet te bepalen;	landbouwmest	LM1: Bestuursovereenkomst 6e NAP	LM5: Boeren voor drinkwater LM6: Regionale analyses Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater		nee
HerikerbergGoor	de belasting uit het stedelijk gebied, stortplaatsen en de wateraanvoer zijn met name voor de winning Goor een risico. De kwaliteit van het aanvoerwater wordt niet afdoende gemonitord en is ten aanzien van opkomende stoffen een risico. Daarnaast is de wateraanvoer niet in een calamiteitsplan benoemd;	bodemverontreiniging	BD1: UP beleidsnota drinkwater actiepunt 5	BD2: KRW maatregelen signaleringslijst BD4: NAVOS	BD5: Lokaal onderzoek belasting stedelijk gebied uitgevoerd. BD6: meerjarenprogramma puntbronnen Vitens	nee
HerikerbergGoor	er zijn enkele wegen (waaronder de provinciale wegen N754 en N753) die door het grondwaterbeschermingsgebied lopen die een risico zijn voor de winning en waar geen voorzieningen zijn aangebracht. Bij reconstructie dient dit alsnog te gebeuren;	wegenspoor		WG2: Meldpunt protocol grondwaterbescherming provincie Overijssel		ja
HerikerbergGoor	het crisisplan van waterschap Rijn en IJssel besteedt onvoldoende aandacht aan het belang van de drinkwaterbescherming bij calamiteiten. Voor een winning met wateraanvoer (zoals Goor/Herikerberg) is dat met name van belang;	calamiteiten				ja
HerikerbergGoor	het intrekgebied is nog niet conform de omgevingsverordening opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Hoge Hexel	in de pompputten en in de waarnemingsputten is sprake van overschrijding van de signaleringswaarde voor diverse OMIVE, waaronder oplosmiddelen en bestrijdingsmiddelen. De herkomst van met name het oplosmiddel is onduidelijk en dient nader vastgesteld te worden;	monitoring		MN3: uitwerking early warning meetnet		mogelijk, afhankelijk van uitwerking
Hoge Hexel	de winning is gevoelig voor landbouwkundige belasting. Dit wordt voor een deel gebufferd in de ondergrond, maar er is ook sprake van pyrietoxidatie, waardoor zware metalen de signaleringswaarde overschrijden. De landbouwkundige belasting is naar verwachting nog steeds te hoog;	landbouwmest	LM1: Bestuursovereenkomst 6e NAP	LM5: Boeren voor drinkwater LM6: Regionale analyses Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater		nee

Winning	Restopgave	Thema	aanknopingspunt landelijk	aanknopingspunt regionaal	aanknopingspunt lokaal	restopgave voor maatregel programma
Hoge Hexel	er zijn diverse wegen aanwezig binnen het grondwaterbeschermingsgebied en nabij het waterwingebied waarbij geen voorzieningen voor het afstromend wegwater aanwezig zijn;	wegenspoor		WG2: Meldpunt protocol grondwaterbescherming provincie Overijssel		ja
Hoge Hexel	uitgezocht zal moeten worden of de stortplaatsen een risico kunnen vormen voor de winning;	bodemverontreiniging	BD1: UP beleidsnota drinkwater actiepunt 5	BD2: KRW maatregelen signaleringslijst BD4: NAVOS		mogelijk op termijn
Hoge Hexel	het intrekgebied is nog niet conform de omgevingsverordening helemaal opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Holten	de N350 loopt langs het waterwingebied, maar heeft geen voorzieningen voor een goede afvoer van het wegwater. In combinatie met het ontbreken van een calamiteitenplan kan dit bij incidenten grote gevolgen hebben voor de winning;	wegenspoor		WG2: Meldpunt protocol grondwaterbescherming provincie Overijssel		ja
Holten	de winning wordt sterk belast door de landbouw, dit leidt tot overschrijding van de signaleringswaarden voor nitraat, zware metalen en gewasbeschermingsmiddelen;	landbouwmest	LM1: Bestuursovereenkomst 6e NAP	LM5: Boeren voor drinkwater LM6: Regionale analyses Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater		nee
Holten	er zijn stortlocaties aanwezig binnen het intrekgebied, waarvan 1 nabij het waterwingebied. Het risico van deze stortlocaties dient nader bepaald te worden;	landbouw gewasbeschermingsmiddelen	LG1: Actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater	LG4: Boeren voor drinkwater LG3: Regionale analyses Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater		mogelijk op termijn
Holten	er zijn stortlocaties aanwezig binnen het intrekgebied, waarvan 1 nabij het waterwingebied. Het risico van deze stortlocaties dient nader bepaald te worden;	bodemverontreiniging	BD1: UP beleidsnota drinkwater actiepunt 5	BD2: KRW maatregelen signaleringslijst BD4: NAVOS		mogelijk op termijn
Holten	het intrekgebied is nog niet conform de omgevingsverordening opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Manderveen	in de winputten is een stijgende trend gemeten voor chloride, sulfaat, ijzer, mangaan, calcium, magnesium, cadmium en nikkel. Voor ijzer en nikkel zijn al in meerdere putten concentraties gemeten van boven de signaleringswaarde. De verwachting is dat deze overschrijdingen worden veroorzaakt door landbouwkundige belasting;	landbouwmest	LM1: Bestuursovereenkomst 6e NAP	LM5: Boeren voor drinkwater LM6: Regionale analyses Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater	LM7 Mineral Valley Twente	nee
Manderveen	er zijn enkele opkomende stoffen (nitraat, enkele metalen en oplosmiddelen) in de winputten aangetroffen boven de (75 %) signaleringswaarde. De herkomst van deze stoffen is onduidelijk.	monitoring		MN3: uitwerking early warning meetnet		mogelijk, afhankelijk van uitwerking
Manderveen	In het Gemeentelijk Rioleringsplan 2013/2018 Tubbergen en Dinkelland wordt niet nader ingegaan op de aanwezigheid van het grondwaterbeschermingsgebied en de afspraken uit het maatregelprogramma. In het nieuwe GRP van 2018 zal dit alsnog moeten gebeuren.	riolering	PB1: Handreiking zorgplicht			ja
Nijverdal	als gevolg van de belasting vanuit de landbouw worden bij de winning Nijverdal in enkele winputten nitraat en zware metalen boven de (75 %) signaleringswaarde aangetroffen. Bij nitraat is er tevens sprake van een stijgende trend;	landbouwmest	LM3: Actieplan Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater	LM6: Regionale analyses Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater		mogelijk op termijn
Nijverdal	in enkele winputten worden PAK's boven de signaleringswaarde aangetroffen. De verwachting is dat deze afkomstig zijn van het spoorwegemplacement De Zanderij, waar PAK's boven de interventiewaarde zijn aangetroffen. Uit onderzoek blijkt dat het risico voor de winning na sanering beperkt is. Het volgen van de PAK's in de winputten blijft een aandachtspunt;	monitoring				ja
Nijverdal	het intrekgebied en het grondwaterbeschermingsgebied is nog niet conform de omgevingsverordening opgenomen in alle bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Rodenmors	voor de macroparameters en metalen is tevens bepaald of er sprake is van een trendmatige ontwikkeling. Er is sprake van een stijgende trend over de periode 2005/2015 voor chloride, sulfaat en ammonium. De concentraties van chloride en ammonium overschrijden de 75 % signaleringswaarde, waardoor deze stoffen aandachtspunten vormen;	monitoring				ja
Rodenmors	de wateraanvoer vormt een risico voor de winning vanwege de opkomende stoffen die hierin zijn aangetroffen. Aan de overzijde van de inlaat is een RWZI aanwezig die in droge perioden het aanvoerwater sterk beïnvloed. De aangetroffen stoffen vormen qua gehalte en gedrag een risico voor de winning. Om het aanvoerwater te kunnen controleren is een monitoringplan nodig specifiek voor opkomende stoffen;	oppervlaktewater		OW9: Meduwa OW11-OW13: Regionale analyses OW8: Chemievrij sportveldbeheer	OW15: Monitoringsplan in uitvoering	mogelijk op termijn
Rodenmors	in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2013/2018 Tubbergen en Dinkelland wordt niet nader ingegaan op de aanwezigheid van het grondwaterbeschermingsgebied en de afspraken uit het maatregelprogramma. In het nieuwe GRP van 2018 zal dit alsnog moeten gebeuren;	riolering	PB1: Handreiking zorgplicht			ja
Rodenmors	het intrekgebied is nog niet conform de omgevingsverordening opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Schalkhaar	er zijn enkele wegen aanwezig binnen het grondwaterbeschermingsgebied die een risico vormen voor de winning, omdat de voorzieningen voor de goede omgang met het wegwater ontbreken;	wegenspoor		WG2: Meldpunt protocol grondwaterbescherming provincie Overijssel		ja
Schalkhaar	op basis van mondelinge informatie van de gemeente blijken er enkele puntbronnen of risicovolle activiteiten aanwezig binnen het intrekgebied. Het risico hiervan voor de winning zal nader bepaald moeten worden aan de hand van de resultaten van lopende onderzoeken of nadere analyse;	bodemverontreiniging			BD5: Gebiedsgericht beheer Deventer	mogelijk op termijn

Winning	Restopgave	Thema	aanknopingspunt landelijk	aanknopingspunt regionaal	aanknopingspunt lokaal	restopgave voor maatregel programma
Schalkhaar	er zijn geen kwaliteitsgegevens beschikbaar van het ruwwater, waardoor niet kan worden vastgesteld of er sprake is van probleemstoffen. Hierdoor kan dus geen sluitende restopgave bepaald worden.	monitoring				ja
Sint Jansklooster	de waterkwaliteit van de winning is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de waterkwaliteit van het oppervlaktewater. Ammonium geldt als een probleemstof voor deze winning. De invloed van opkomende stoffen als medicijnresten, oplosmiddelen e.d. die via het oppervlaktewater naar de winning kunnen stromen is onbekend. Er zijn geen recente metingen beschikbaar voor deze stoffen;	oppervlaktewater		OW9: Meduwa OW11-OW13: Regionale analyses OW8: Chemievrij sportveldbeheer		mogelijk op termijn
Sint Jansklooster	de restverontreiniging van de locatie Monnikenweg 52 vormt een risico voor de drinkwaterwinning. De restverontreiniging heeft in het verleden geleid tot overschrijdingen. Nu lijkt er een dalende trend in te zetten, maar de verdere ontwikkeling van het feitelijke risico is erg onzeker;	bodemverontreiniging			BD6: meerjarenprogramma puntbronnen Vitens	nee
Sint Jansklooster	er liggen binnen het waterwingebied en het grondwaterbeschermingsgebied enkele wegen met een hoog risico, waarbij het wegwater rechtstreeks in de bodem kan infiltreren;	wegenspoor		WG2: Meldpunt protocol grondwaterbescherming provincie Overijssel		ja
Sint Jansklooster	het grondwaterbeschermingsgebied en het intrekgebied zijn nog niet conform de omgevingsverordening opgenomen in de bestemmingsplannen. Binnen het waterwingebied komen conflicterende bestemmingen voor (landbouw / woonhuis).	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Vechterweerd	de waterkwaliteit van de winning is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de waterkwaliteit en de afvoer van de Vecht. Enkele gewasbeschermingsmiddelen en oplosmiddelen overschrijden de signaleringswaarden in winputten en waarnemingsputten. Kwaliteitsverbetering van het Vechtwater is sterk afhankelijk van maatregelen in het stroomgebied, nationale afspraken en afhankelijk van kwaliteitsverbetering van de aanvoer vanuit Duitsland. Er is nog onvoldoende beeld van de te verwachten verbetering van de waterkwaliteit als gevolg van onder andere generieke maatregelen, KRW maatregelen en ketenaanpak geneesmiddelen. Dit beeld is nodig om de noodzaak voor aanvullende maatregelen te kunnen bepalen om de waterkwaliteit verder te verbeteren;	oppervlaktewater		OW9: Meduwa OW11-OW13: Regionale analyses OW8: Chemievrij sportveldbeheer	OW14: Evaluatie Vechterweerd 2018	mogelijk op termijn
Vechterweerd	er ligt een provinciale weg binnen het grondwaterbeschermingsgebied met een hoog risico, vanwege de verkeersintensiteit en de route gevaarlijke stoffen. Het wegwater kan rechtstreeks naar het grondwater infiltreren. Er is een project in voorbereiding waarbij de weg deels zal worden verlegd. Er zal gecontroleerd moeten worden of op dit gedeelte van de weg de afwatering conform de omgevingsverordening aangepast wordt en de benodigde voorzieningen worden aangebracht;	wegenspoor		WG2: Meldpunt protocol grondwaterbescherming provincie Overijssel		ja
Vechterweerd	de winvergunning voor de winning wordt niet volledig gebruikt. Indien er wordt voldaan aan diverse criteria, waaronder voldoende waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid kan na uitvoering van een evaluatie van de pilot (in 2018) de afweging worden gemaakt om de volledige winningsvergunning te gebruiken;	oppervlaktewater			OW14: Evaluatie Vechterweerd 2018	nee
Vechterweerd	het intrekgebied is nog niet conform de omgevingsverordening opgenomen in alle bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Weerselo	in het ruwwater wordt VC aangetroffen boven de signaleringswaarde. De herkomst is onduidelijk en metingen in waarnemingsputten ontbreken, waardoor er ook geen verwachting is ten aanzien van de kwaliteitsontwikkeling. Dit vormt een risico voor de winning. De opgave is om deze monitoring vorm te geven;	monitoring		MN3: uitwerking early warning meetnet WG2: Meldpunt protocol grondwaterbescherming provincie Overijssel		mogelijk, afhankelijk van uitwerking
Weerselo	er zijn diverse provinciale wegen aanwezig in het grondwaterbeschermingsgebied die een risico vormen vanwege het ontbreken van voorzieningen en het vervoer van gevaarlijke stoffen;	wegenspoor		WG2: Meldpunt protocol grondwaterbescherming provincie Overijssel		ja
Weerselo	de invloed van de winning op de Lemselermaten is niet nader gekwantificeerd. Uit de onderzoekspgaven in de gebiedsbeheerplannen Natura2000 moet blijken of de instandhoudingsdoelen Natura2000 gevolgen kunnen hebben voor de inzetbare capaciteit.	N2000		KN2: afgedekt door proces PAS / N2000		nee
Weerselo	het intrekgebied is nog niet volledig conform de omgevingsverordening opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Wierden	de winning is gevoelig voor invloed van de landbouw. Met name puttenveld II en III zijn kwetsbaar voor invloed van activiteiten aan maaiveld. Dit leidt tot overschrijding van 75 % van de signaleringswaarde voor nitraat, sulfaat en enkele zware metalen;	landbouwmest	LM1: Bestuursovereenkomst 6e NAP	LM5: Boeren voor drinkwater LM6: Regionale analyses Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater		nee
Wierden	in de waarnemingsputten worden in het zuidelijke puttenveld diverse organische microverontreinigingen boven de signaleringswaarde aangetroffen. De herkomst van deze stoffen en de potentiële invloed op de winning zijn onduidelijk. Er zal nog nader onderzoek moeten plaatsvinden naar de probleemstoffen bij het nieuwe winveld IV;	monitoring		MN3: uitwerking early warning meetnet		mogelijk, afhankelijk van uitwerking
Wierden	er zijn wegen en spoorwegen aanwezig binnen het grondwaterbeschermingsgebied waarvoor de voorzieningen niet op orde zijn;	wegenspoor	WG1: UP beleidsnota drinkwater	WG2: Meldpunt protocol grondwaterbescherming provincie Overijssel		ja
Wierden	de risico's van de stortplaatsen in het grondwaterbeschermingsgebied en intrekgebied moeten nader onderzocht worden;	bodemverontreiniging	BD1: UP beleidsnota drinkwater actiepunten 5	BD2: KRW maatregelen signaleringslijst BD4: NAVOS		mogelijk op termijn
Wierden	het intrekgebied is nog niet conform de omgevingsverordening helemaal opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja
Witharen	de waterkwaliteit van de winning is mede afhankelijk van de ontwikkeling van de waterkwaliteit van het Ommerkanaal. Via het Ommerkanaal wordt water aangevoerd naar de omgeving van de winning. In dit water zijn gewasbeschermingsmiddelen aangetroffen in verhoogde concentraties, zoals AMPA. Enkele gewasbeschermingsmiddelen overschrijden de signaleringswaarden in de winputten. Kwaliteitsmonitoring op gewasbeschermingsmiddelen dient uitgebreid te worden om een goede beoordeling uit te kunnen voeren en mogelijke maatregelen te kunnen bepalen;	oppervlaktewater		OW9: Meduwa OW11-OW13: Regionale analyses OW8: Chemievrij sportveldbeheer	OW15: Monitoringsplan in uitvoering	mogelijk op termijn
Witharen	het intrekgebied en het grondwaterbeschermingsgebied zijn nog niet conform de omgevingsverordening opgenomen in de bestemmingsplannen.	planologisch	PB1: UP Beleidsnota drinkwater PB3: Handreiking Vewin			ja

BIJLAGE: GROSLIJSTEN MAATREGELEN PER THEMA

Groslijst Gewasbeschermingsmiddelen

code maatregel	titel	omschrijving	haalbaarheid technisch en uitvoering	haalbaarheid financiering	effectiviteit doelbereik	onderbouwing keuze wel / niet uitvoeren
LGM1	teelten in beeld	in beeld brengen teelten binnen grondwaterbeschermingsgebied die veel GBM gebruiken. Kan in combinatie met kwetsbaarheidskaart als basis dienen voor specifiek beleid	hoog	hoog	laag	kan zinvol zijn voor beeldvorming, maar lost restopgave niet op. Teelten roteren elk jaar, dus is slechts een momentopname
LGM2	verbod in omgevingsverordening	opnemen van verbod op specifieke middelen binnen grondwaterbeschermingsgebied	hoog	hoog	hoog	is al praktisch, opnemen in omgevingsverordening voegt dan weinig toe
LGM3	schoon water maatregelen	leren van schoon water maatregelen op basis van ervaringen in Noord-Brabant en Zeeland en implementatie via het project Boeren voor drinkwater	hoog	gemiddeld	gemiddeld	bewezen maatregelen kunnen op meer dragvlak rekenen. Situatie in Brabant / Zeeland is niet zondermeer 1:1 over te zetten naar Overijssel. Vraagt maatwerk en afstemming met agrariers
LGM4	subsidie biologische landbouw	subsidie voor boeren binnen grondwaterbeschermingsgebieden die willen omschakelen naar biologische landbouw	laag	laag	gemiddeld	subsidie is tijdelijk en kostbaar. Doelbereik is onzeker
LGM5	overig gebruik verbieden	alle overig gebruik van GBM buiten landbouw verbieden	laag	hoog	gemiddeld	aandeel buiten landbouw alleen voor wat betreft particulieren relevant, denk aan volkstuinen, particuliere recreatieparken
LGM6	voorwaarden pachtcontracten	beperkingen opnemen in pachtcontracten van gronden overheden	gemiddeld	gemiddeld	laag	aandeel gronden overheden waar gewasbescherming wordt gebruikt beperkt.
LGM7	uitkopen teelten	uitkopen van meest risicovolle teelten, eventueel strategische grondaankoop en beheerafspraken percelen	laag	laag	gemiddeld	teelten wisselen sterk, maatregel zeer kostbaar
LGM8	eerst effecten rijksbeleid bepalen	eerst monitoren effecten rijksbeleid, voordat regionale maatregelen worden ingezet	hoog	hoog	laag	ook het rijksbeleid vraagt om een regionale invulling. Bij afwachten rijksbeleid resteert te weinig tijd naar 2027 voor regionale invulling
LGM9	aanpassen zuivering	op basis van waargenomen stoffen in waarnemingsputten zuivering aanpassen	laag	laag	laag	end of pipe maatregel, niet conform KRW, geen schone bron en duur
LGM10	doelstellingen per stof	opstellen maximaal gebruik per middel / type middel per grondwaterbeschermingsgebied	laag	laag	laag	dosering is al zo laag mogelijk ivm de kosten.
LGM11	bezem door de middenkast	programma specifiek binnen Overijssel uitvoeren	hoog	gemiddeld	gemiddeld	betreft alleen oude middelen. In andere provincies succesvol toegepast
LGM12	toezicht en handhaving	intensiveren toezicht en handhaving in risicovolle gebieden	laag	laag	gemiddeld	vraagt veel personele inzet. Blijft een steekproef. Duur.
LGM13	Boeren voor drinkwater	continueren Boeren voor drinkwater (2020-2022) en uitbreiden areaal en deelnemers rond Espelose Broek en Goor	gemiddeld	hoog	hoog	is win-win voor boer en milieu. Heeft bestaand draagvlak bij boeren. Aandachtspunt is wel om deelnemers vast te houden en de continuïteit.
LGM14	Schone erf, schone sloot	vooruitlopende op landelijk programma al lokaal pilots opstarten voor meest kwetsbare winningen	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	grootste belasting komt vanaf perceel. Voor grondwater minder effectief.
LGM15	Optimalisatie winveld	sluiten winputten die veel GBM aantrekken, binnen waterwingebied nieuwe putten realiseren	gemiddeld	laag	laag	lost belasting uiteindelijk niet op. Op termijn problemen met andere putten te verwachten.
LGM16	bewustwording loonwerkers en adviseurs	mogelijkheden voor vergroting bewustwording drinkwaterbescherming onder loonwerkers en adviseurs onderzoeken (zoals via cursus spuitlicentie)	hoog	gemiddeld	gemiddeld	sluit aan bij bestaande cursussen. Het is nog niet duidelijk of dit daadwerkelijk via deze cursussen kan en of organisator wil meewerken

Groslijst Wegen

code maatregel	titel	omschrijving	haalbaarheid technisch en uitvoering	haalbaarheid financiering	effectiviteit doelbereik	onderbouwing keuze wel / niet uitvoeren
WGM1	monitoring	bij (spoor)wegen zonder voorzieningen binnen grondwaterbeschermingsgebied aanbrengen peilbuizen om gevolgen grondwater te kunnen volgen	hoog	gemiddeld	laag	invloed wegwater op grondwater is al vaker bemeten, stoffen zijn bekend. Lost restopgave niet op.
WGM2	aanbrengen voorzieningen	bij (spoor)wegen die niet op de planning staan binnen 5 jaar gereconstrueerd te worden deze voorzieningen alsnog aanbrengen	gemiddeld	laag	hoog	betreft diverse provinciale wegen binnen grondwaterbeschermingsgebied. Relatief grote lengtes en dus duur.
WGM3	vervoer gevaarlijke stoffen omleiden	bij wegen zonder voorzieningen het vervoer van gevaarlijke stoffen omleiden totdat voorzieningen op orde zijn	laag	gemiddeld	laag	is complex vanwege diverse belangen die een dergelijke route bepalen. Invloed regulier afstromend wegwater (buiten calamiteiten) wordt niet opgelost.
WGM4	aangepast beheer	totdat voorzieningen zijn gerealiseerd aangepast beheer: extra Zoab cleanen en afschrappen bermen	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	niet overal zoab aanwezig, moeilijk in te passen in regulier onderhoudsprogramma
WGM5	risico gestuurd aanbrengen voorzieningen	de voorzieningen aanbrengen in de meest kwetsbare gebieden nabij of in de waterwingebieden	gemiddeld	gemiddeld	hoog	voor specifieke kwetsbare delen nabij of in waterwingebieden zinvolle maatregel.
WGM6	bebording spoorwegen	Aanwezigheid borden met aanduiding grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebied langs doorkruisende (spoor)wegen controleren en waar nodig bijplaatsen.	hoog	hoog	gemiddeld	draagt bij aan invulling meerdere restopgaven. Geconstateerd is dat bebording niet altijd op orde is.
WGM7	omgevings verordening spoorwegen	mogelijkheden onderzoeken om de omgevingsverordening ten aanzien van spoorwegen nader te specificeren en/of aan te vullen	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	de doelvoorschriften in bijlage 4 kunnen specifieker gemaakt worden voor spoor
WGM8	risico gemeentelijke wegen	voor de gemeentelijke wegen die binnen de grondwaterbeschermingsgebieden als risico zijn aangeduid nemen de gemeenten in hun beheer en onderhoudsplannen op hoe met dit risico wordt omgegaan bij beheer / onderhoud en reconstructie	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemeenten kunnen zelf bepalen op welke wijze het risico wordt ondervangen (aangepast beheer, wegriolering of zelfreinigende berm)

Groslijst Planologische bescherming

code maatregel	titel	omschrijving	haalbaarheid technisch en uitvoering	haalbaarheid financiering	effectiviteit doelbereik	onderbouwing keuze wel / niet uitvoeren
PBM1	analoge bestemmingsplannen digitaliseren	analoge bestemmingsplannen digitaliseren en opnemen op website gemeente	hoog	gemiddeld	laag	daarmee nog niet beschikbaar op ruimtelijke plannen en niet digitaal raadpleegbaar. Beschermingszones daarmee nog niet opgenomen in verbeelding en toelichting
PBM2	informatie op website gemeente	opnemen van de ligging grondwaterbeschermingsgebieden en voorschriften op aparte pagina website gemeente	gemiddeld	gemiddeld	laag	daarmee nog niet beschikbaar op ruimtelijke plannen en niet digitaal raadpleegbaar. Geen juridische status en geen onderdeel van het werkproces.
PBM3	werkinstructie vergunningverleners	vergunningverleners informeren over ontbreken beschermingszones op ruimtelijke plannen en werkinstructie hoe hiermee om te gaan	gemiddeld	gemiddeld	laag	in het werkproces van vergunningverleners is toetsing aan bestemmingsplan opgenomen. Leidt nog niet tot juiste opname beschermingszones in bestemmingsplannen
PBM4	zorgplicht onder omgevingswet	nader bepalen met gemeenten en provincie hoe onder de omgevingswet de bescherming van drinkwater wordt geborgd	hoog	gemiddeld	laag	voor korte termijn nog geen oplossing. Omgang met omgevingswet is al onderdeel van afstemmingsproces provincie en gemeenten.
PBM5	extra toets ruimtelijke ontwikkelingen	tot het moment dat beschermingszones juist zijn verwerkt in de digitale bestemmingsplannen wordt er een extra drinkwatertoets uitgevoerd door de provincie. Hierover worden nadere afspraken tussen provincie en gemeenten gemaakt.	gemiddeld	gemiddeld	laag	is feitelijk al onderdeel van de watertoets. Lost restopgave niet op.
PBM6	veegplan of parapluplan	het opstellen van een veegplan of gebruikmaken van een lopende procedure / nieuw bestemmingsplan waarmee de beschermingszones op een juiste wijze in het bestemmingsplan worden verwerkt	hoog	hoog	hoog	beschermingszones worden met deze procedure in bestemmingsplan opgenomen. Is volledige invulling restopgave.
PBM7	informeren woningen binnen waterwingebied	bij woningen / panden in waterwingebieden (conflicterende bestemming) de bewoners / eigenaren informeren over de situatie (gedrageregels) en wijzen op de risico's voor de drinkwaterkwaliteit	hoog	hoog	gemiddeld	richt zich specifiek op doelgroep, kan eenvoudig worden uitgevoerd. Lost echter conflicterende situatie niet op
PBM8	uitplaatsen conflicterende bestemmingen	uitkopen van woningen en amoveren of andere bestemming geven conform eisen omgevingsverordening	laag	laag	hoog	is dure maatregel met vergaande consequenties voor bewoners
PBM9	opnemen nieuwe waterwingebieden in omgevingsverordening	het opnemen van vergunde nieuwe waterwingebieden in de omgevingsverordening. Dit vormt een belangrijk onderdeel van de preventieve bescherming.	hoog	hoog	hoog	is reguliere praktijk, maar kan sneller doorgevoerd worden
PBM10	bescherming putten buiten waterwingebied	op diverse plekken liggen putten voor de diepe winning buiten het waterwingebied in stedelijk gebied. Het aanwijzen van een beperkt waterwingebied is mogelijk, maar heeft soms vergaande consequenties. Andere optie is bescherming door middel van hek en bebording. Nader onderzoek moet de meest haalbare maatregelen bepalen	hoog	hoog	hoog	onderzoek moet de feitelijk te nemen maatregel per situatie bepalen.
PBM11	handreiking omgevingsplannen	handreiking voor gemeenten opstellen hoe grondwaterbescherming goed in de omgevingsplannen opgenomen kan worden. Actualiseren en eventueel automatiseren methodiek gebiedsgerichte grondwaterbescherming.	hoog	hoog	hoog	komt tegemoet aan behoefte van gemeenten. Biedt duidelijkheid en leidt tot uniformiteit. Vesterkt de preventie en is goed uitvoerbaar en betaalbaar

Groslijst Oppervlaktewater

code maatregel	omschrijving	haalbaarheid technisch en uitvoering	haalbaarheid financiering	effectiviteit doelbereik	onderbouwing keuze wel / niet uitvoeren
OWM1	op basis van uitgevoerde monitoring wateraanvoer, herkomstanalyse uitvoeren en bronmaatregelen nemen	gemiddeld	laag	gemiddeld	opnemen in rapportage over monitoring
OWM2	aanvullende monitoring samenstelling oppervlaktewater St Jans klooster	hoog	gemiddeld	gemiddeld	WDOD bekijkt of hier een meetpunt in regulier meetnet kan worden opgenomen
OWM3	er lopen diverse landelijke programma's en regionale analyses. Over 3 jaar vaststellen wat dit heeft opgeleverd en dan pas noodzaak aanvullende maatregelen bepalen	hoog	hoog	laag	regionale invulling is wenselijk, ook vanuit zorgplicht
OWM4	stimuleringsregeling voor installatie pharmafilter bij ziekenhuizen	laag	laag	laag	pharmafilter is slechts 1 systeem, er zijn meerdere opties. Filter is duur in gebruik, maar bij nieuwbouw beter in te passen
OWM5	nader onderzoek in Overijssel naar de bijdrage van geneesmiddelen in mest	gemiddeld	gemiddeld	laag	speelt vooral in oppervlaktewater. Bijdrage van mestverwerkingsinstallaties is beperkt, vanwege strenge lozingsisen
OWM6	binnen Overijssel bekendheid en gebruik STORL vergroten	laag	laag	laag	in vorig maatregelprogramma weinig draagvlak bij gemeenten. Ondanks vergoeding angst voor toename administratieve last
OWM7	deelname chemievrij sportparkbeheer verplichten via omgevingsverordening of via gemeenten	hoog	hoog	gemiddeld	Greendeal gaat op termijn waarschijnlijk al leiden tot verbod bij sportparkbeheer
OWM8	mogelijkheden voor wateraanvoer tot in winveld beperken door water anders te geleiden	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	uitkomsten monitoring wateraanvoer eerst afwachten voor het nemen van verdergaande maatregelen. Kans op schade voor derden moet goed worden afgewogen
OWM9	binnen de calamiteitenorganisatie en peilbeheerders borgen dat structureel aandacht wordt geschonken aan bewustzijn over belang drinkwaterbescherming en ligging grondwaterbeschermingsgebieden	hoog	hoog	gemiddeld	crisisplan voldoet, er lijkt vooral behoefte aan een heldere mondelinge werkinstructie
OWM10	uitwerking monitoring van nieuwe stoffen in watergangen en grondwater nabij winningen Rodenmors, Witharen, Boerhaar. Rapportage van resultaten inclusief bureaustudie naar relevante onderzoeken om de resultaten en herkomst te kunnen duiden. Hierbij worden de resultaten van de hotspotanalyse betrokken.	hoog	hoog	gemiddeld	monitorings loopt reeds, maar er is nog niet voorzien in een goede uitwerking
OWM11	op basis van de resultaten van de evaluatie van Vechterweerd zal er in 2019 worden bepaald voor welke stoffen / activiteiten aanvullende maatregelen nodig zijn om de winning duurzaam te beschermen	hoog	hoog	gemiddeld	financiering en wijze van uitvoering wordt mogelijk aanvullend geregeld via nieuwe bestuursovereenkomst voor Vechterweerd

Groslijst Monitoring

code maatregel	titel	omschrijving	haalbaarheid technisch en uitvoering	haalbaarheid financiering	effectiviteit doelbereik	onderbouwing keuze wel / niet uitvoeren
MNM1	stoffenpakket uitbreiden	het stoffenpakket van de monitoring in waarnemings- en winputten uitbreiden, zodat potentiële bedreigingen goed in beeld zijn	gemiddeld	hoog	gemiddeld	opnemen als onderdeel uitwerking early warning meetnet
MNM2	uitbreiding waarnemingsputten	op basis van een herkomstanalyse en stroombanen het aantal waarnemingsputten uitbreiden	hoog	gemiddeld	gemiddeld	opnemen als onderdeel uitwerking early warning meetnet
MNM3	early warning meetnet	er loopt een programma om early warning monitoring te implementeren. Deze implementatie versnellen voor specifieke winningen. De meetpunten toespitsen op de gevonden probleemstoffen.	hoog	hoog	gemiddeld	uitwerking early warning meetnet loopt al
MNM4	innovatieve technieken	kansen innovatieve technieken daar waar mogelijk benutten voor meer continue en goedkopere monitoring	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	opnemen als onderdeel uitwerking early warning meetnet

Groslijst Bodemverontreiniging

code maatregel	titel	omschrijving	haalbaarheid technisch en uitvoering	haalbaarheid financiering	effectiviteit doelbereik	onderbouwing keuze wel / niet uitvoeren
BDM1	check NAVOS	het programma NAVOS richt zich op de nazorg van voormalige stortplaatsen. De uitgangspunten waarmee het risico voor de drinkwaterwinning zijn bepaald, zijn onvoldoende bekend. Een check van deze uitgangspunten moet definitief nagaan of de risico's voor de drinkwaterwinningen afdoende zijn gedekt. Indien dit niet het geval is dienen aanvullende maatregelen genomen te worden.	hoog	gemiddeld	hoog	deze maatregel is technisch goed uitvoerbaar en schept duidelijkheid wat wel er / niet is beoordeeld ten aanzien van risico's voor drinkwaterbronnen.
BDM2	actualisatie risico's gebiedsgericht beheer	diverse gemeenten hanteren gebiedsgericht beheer voor verontreinigingen. Is de risicobeoordeling voor drinkwaterwinningen nog actueel? Welke afspraken zijn er ten aanzien van de risico's voor de drinkwaterwinning?	hoog	gemiddeld	laag	Deze afspraken zijn gemaakt in de afstemmingsprocessen waarin Vitens / provincie ook betrokken zijn geweest. In deze overleggen is het drinkwaterbelang naar verwachting voldoende ingebracht. Extra maatregelen voegen naar verwachting weinig toe.
BDM3	beoordelen risico's stortplaatsen	toetsen of de risico's van stortplaatsen die niet onder NAVOS vallen afdoende zijn onderzocht. Indien dit niet het geval is nader onderzoek uitvoeren.	gemiddeld	gemiddeld	hoog	Maatregel vergt veel uitzoekwerk, maar is technisch haalbaar. Hiermee kunnen alle stortplaatsen van een risicobeoordeling worden voorzien.
BDM4	beheersmaatregel winning Hasselo	nadere afspraken maken over de voortzetting en kosten van de beheersmaatregel	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	huidige interceptiewinning is aan onderhoud toe.

Groslijst Communicatie (voorlichting en bewustwording)

code maatregel	titel	omschrijving	haalbaarheid technisch en uitvoering	haalbaarheid financiering	effectiviteit doelbereik	onderbouwing keuze wel / niet uitvoeren
COMM1	communicatiecampagne	uitrol bewustwordingscampagnes drinkwater in Overijssel	hoog	hoog	gemiddeld	er zijn bestaande middelen voor uitvoering van deze campagne. In andere provincies succesvol geweest

